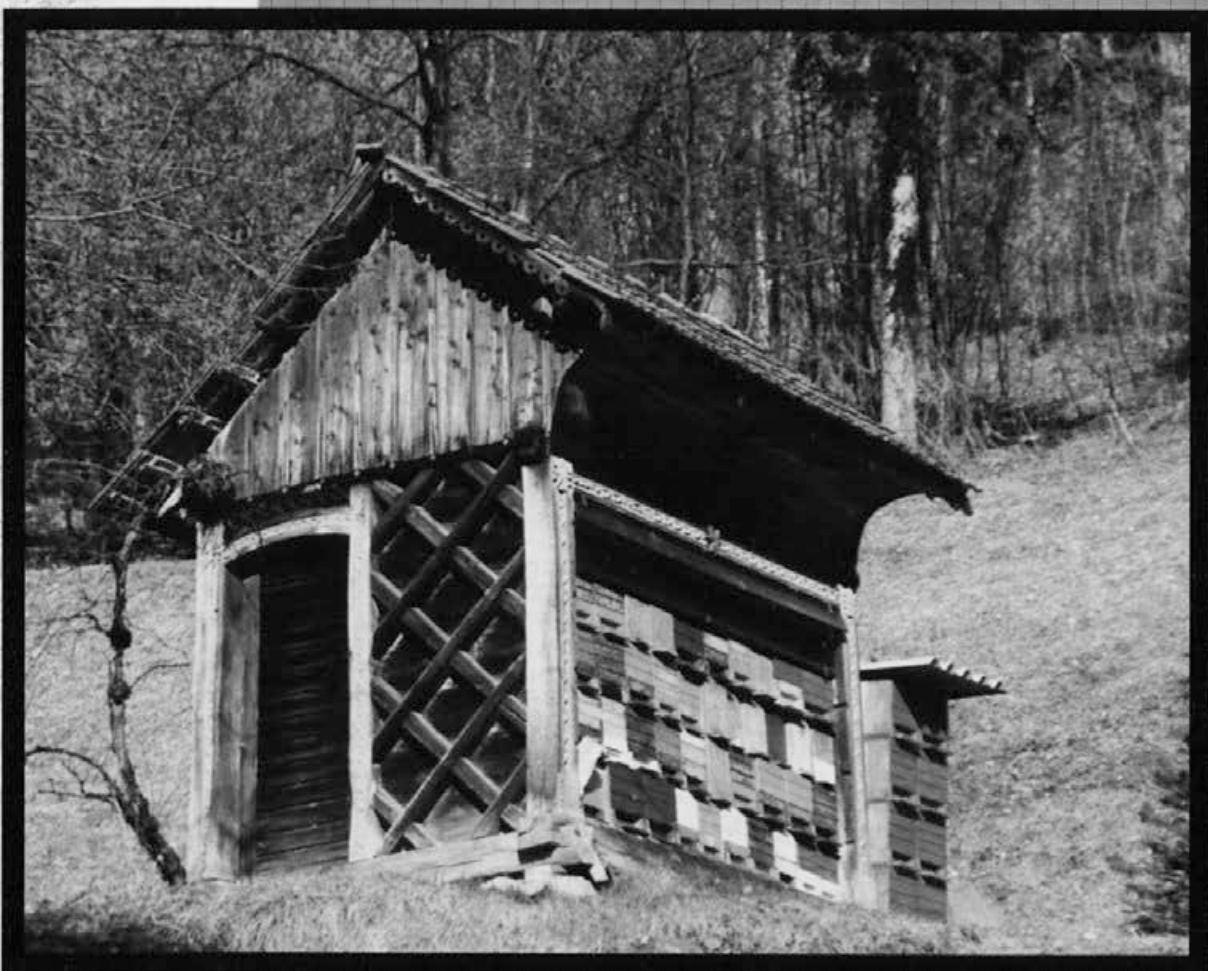

letnik C - leto 1998

2

SLOVENSKI ČEBELAR

ISSN 0350-4697

100 LET OD USTANOVITVE SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA KRANJSKO, ŠTAJERSKO, KOROŠKO IN PRIMORSKO TER IZHAJANJE GLASILA "SLOVENSKI ČEBELAR"

125 LET OD USTANOVITVE KRANJSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA IN IZHAJANJA "SLOVENSKE ČEBELE"

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 2
1. februar 1998
letnik C

glasilo čebelarских organizacij slovenije

vsebina

contents

ČZS: Vabilo na XXI. državni čebelarški seminar v Celju.....	33
Janez Mihelič: Uvodnik	34
ČZS: Prijave za organizacijski odbor kongresa Apimondije	34
Janez Poklukar: Obisk na inštitutu Vyzkumni ustav včelarsky (VUVČ) v Dolu pri Prahi	35
ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA	
Janez Mihelič: Čebelarjeva opravila v februarju	37
Matjaž Vehovec: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v februarju	38
Jože Matavž: Veterinarski nasveti - kako prepoznati znake pršičavosti	40
Kako opraviti dimljenje s hemovarjem skozi žrelo	41
Seznam specialistov za zdravstveno varstvo čebel Veterinarskega zavoda Slovenije	41
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Marjan Debelak: Stališče komisije ČZS za tehnologijo do nekaterih ocen in predlogov v članku "Nič več AŽ"	41
Milan Meglič: Mravljinčna kislina - varoa - up ali zavajanje?	43
Lado Šušteršič: Nekaj pojasnil k članku "Regalno panovje ali panjski blok Lada Šušteršiča"	44
Panjska enota ŠUČEB - velik užitek pri čebelarjenju in nadpovprečen donos	45
Matjaž Vehovec: FV panj	47
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Janez Mihelič: Sklepi komisije za pripravo praznovanja obletnic Čebelarke zveze Slovenije	51
Marjan Papež: Prvo državno strokovno ocenjevanje medu	52
Ambrožev ples	53
Franc Bitenc: Čebelarjenje na obrobju Ljubljane	54
Franc Aplinc: Delo in družabnost ČD Črna na Koroškem	55
ZA MLADE ČEBELARJE	
Ivan Pehant: Z mlade po srcu	56
NOVOSTI V TEHNOLOGIJI	
Marko Debevec: Čebelje pogače in njihova uporaba	59
Janez Gregori: Naše Čebelje paše 2	63
OBVESTILA	
MALI OGLASI	

ČZS: Invitation to the beekeeping seminar in Celje	33
Janez Mihelič: Editorial	34
ČZS: Report for the members of the organising comity of the international apiculture congress of Apimondija	34
Janez Poklukar: We visited the institute for beekeeping Dol in Czechoslovakia	35
BEEKEEPERS OCCUPATIONS	
Janez Mihelič: Beekeepers occupations in February	37
Matjaž Vehovec: Beekeepers occupations in LR hives in February	38
Jože Matavž: Veterinary advises - how can we recognised a symptoms of Acariosis	40
The treatment with Hemovar through the hive entrance	41
Register of bee specialists in Slovenia	41
EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS	
Marjan Debelak: A standpoint of commission for beekeeping technology of ČZS about some appreciation and suggestions in the article "AŽ hive no more"	41
Milan Meglič: Formic acid - varroa - hope or deception	43
Lado Šušteršič: Some illustration to the article "Regal hives of Lado Šušteršič"	44
Lado Šušteršič: Regal hives ŠUČEB - a big pleasure and good for honey crops	45
Matjaž Vehovec: FV hive	47
FROM THE SOCIETY LIFE	
Janez Mihelič: Conclusions of commission for the preparation of Slovenian beekeeping society celebration	51
Marjan Papež: The first states branches competition of the Slovenian honeys	52
Amrosius dance	53
Franc Bitenc: Beekeeping on the margins of Ljubljana	54
Franc Aplenc: Work an society life in the beekeepers society Črna na Koroškem	55
FOR THE YOUNG BEEKEEPERS	
Ivan Pehant: For young in heart	56
NEWS IN BEEKEEPING TECHNOLOGY	
Marko Debevec: Sugar cakes and technology	59
Janez Gregori: Our bee pastures 2	63

NEWS

SMALL ADVERTISEMENTS

Slika na naslovni strani:

Čebelnjak Milana Kebra v Podmolniku pri Sostrem. V njem so prašički Jožeta Klančarja.

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE VABI V CELJE NA XXI. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO RAZSTAVO

Čebelarska zveza Slovenije bo v **SOBOTO, 14. februarja 1998, ob 9. uri** organizirala **XXI. državni čebelarski seminar in čebelarsko razstavo**. Seminar bo v upravni stavbi **CELJSKEGA SEJMA** (pri glavnem vhodu) v **CELJU**, Dečkova1.

DNEVNI RED SEMINARJA

Ob 9. uri: Otvoritev in pozdravni govor predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta.

Ob 9.15 : Okrogla miza z naslovom **"KAKO PRIDELATI VEČ MEDU"**, ki jo bo vodil inž. Franc Šivic, na njej pa bodo sodelovali: dr. Janko Božič - z uvodnim referatom - ter Matej Blejc, inž. Marjan Debelak, Brane Kozinc, inž. Jože Babnik, Matjaž Vehovec, Anton Rozman, Mirko Pavlin, dr. Janez Poklukar in Zoran Zidarič z 10-minutnimi povzetki referatov, ki bodo objavljeni v zborniku.

Od 12.15 do 12.45 ODMOR

Ob 12.45 do 15.00 : Okrogla miza z naslovom **"PROBLEMATIKA UPORABE ZDRAVIL V ČEBELARSTVU"**, ki jo bo vodil dr. Jože Šnajder - z uvodnim referatom - na njej pa bodo sodelovali: dr. Aleš Gregorc, dr. vet. med. Janez Jelenc, mag. Zoran Kovač, dr. vet. med., iz Republiške veterinarske uprave in dr. Jože Rihar.

ČEBELARSKA RAZSTAVA

V novi dvorani poleg upravne stavbe sejma v Celju bo organizirana čebelarska razstava. Čebelarska podjetja, čebelarje in druge vabimo, da razstavijo svoje izdelke in inovacije. **Prijave sprejemamo do 10. februarja na ČZS, telefon 061 - 210 992.** Cena za kvadratni meter razstavnega prostora je od 100 do 300.- SIT. **Samo za tiste inovacije, ki bodo razstavljene prvič, bo razstavni prostor brezplačen.** Vstopnina za udeležbo na seminarju je 700.- SIT. Z vstopnico boste prejeli tudi zbornik referatov.

Otvoritev razstave bo ob 8. uri, zato si jo boste lahko ogledali že pred začetkom seminarja.

Vljudno vabljeni vsi slovenski čebelarji in ljubitelji čebel !

ČZS

UVODNIK

Prva številka je za nami in že smo pri drugi številki stotega letnika. Odločili smo se, da bomo v jubilejnem letniku Čebelarja uvedli novo rubriko o medovitih rastlinah. O njih bo pisal biolog in čebelar Janez Gregori iz Podkorena, v rubriki pa bomo objavljali barvne slike petih medovitih rastlin s kratkim opisom. To je po dolgem času prva takšna rubrika in upam, da vam bo všeč. Uredniški odbor se je odločil, da vam bomo letos predstavili tudi odlomke iz člankov, objavljenih v prvih letnikih Slovenske čebele in Slovenskega čebelarja ter na ta način osvetlili in obudili spomin na začetke slovenske čebelarstva in čebelarstva tiska.

Pripravili vam bomo tudi več domačih in tujih strokovnih člankov, ki so pomembni ali aktualni. Vabim vas, da nam pišete o vaših izboljšavah in izkušnjah pri čebelarjenju ali zanimivih dogodkih pri čebelah, saj boste s tem boste tudi vi prispevali, da bo jubilejni letnik Slovenskega čebelarja še bolj zanimiv. Zadnja, dvanajsta letošnja številka pa bo jubilejna in bo posvečena zgodovini slovenske čebelarstva in čebelarstva. Ob tej priložnosti znova vabim vse, ki jo želijo obogatiti s svojimi prispevki, da to sporočijo ČZS ali uredništvu Čebelarja in dogovorili se bomo za sodelovanje.

V tej številki ne prezrite vabila na osrednje državno strokovno srečanje čebelarjev. Pripravili ga bomo v soboto, 14. februarja 1998, v Celju. O zelo aktualnih temah čebelarjenja bodo predavali ugledni domači strokovnjaki in praktiki. Če vas zanimajo novosti, vam priporočam, da se ga udeležite, tudi zato, ker bo čebelarstva razstava letos še posebej zanimiva. **Tisti, ki se seminarja v Celju ne boste mogli udeležiti, lahko zbornik referatov naročite v prednaročilu do 7. februarja 98 na ČZS, telefon (061) 210 992. Cena zbornika brez poštne je 700.- SIT.**

Vse blagajnike čebelarstev in druščin prosimo, da v tem mesecu Čebelarstva zvezi Slovenije poravnajo članarino. Pri tem moramo opozoriti, da nekatera društva ne upoštevajo pravil ČZS in od vseh svojih članov poleg društvene ne zahtevajo tudi plačila članarine ČZS, v katero je vključena tudi naročnina za revijo Slovenski čebelar. Temeljna naloga društev in ČZS je izobraževanje članstva in Čebelar je namenjen prav izobraževanju, zato društva ne bi smela imeti nobenega člana, ki ne bi prejemal strokovne revije. Ker imajo nekatera društva tudi člane, ki ne plačujejo članarine ČZS, so nepopolni vsi statistični pregledi slovenskega čebelarstva, ki jih pripravljamo na podlagi seznamov članstva. Zato pozivamo vodstva društev, da obravnavajo ta problem in ga skušajo rešiti že letos.

Urednik
prof. Janez Mihelič

PRIJEVE ZA ORGANIZACIJSKI ODBOR KONGRESA APIMONDIJE 2003

Čebelarstva zveza Slovenije sprejema prijave za sodelovanje v organizacijskem oboru za pripravo Mednarodnega čebelarstva kongresa Apimondije leta 2003 v Ljubljani. Prijave pošljite v tajništvo Zveze (Cankarjeva 3, Ljubljana). O vseh vprašanjih in pogojih sodelovanja lahko dobite informacije v tajništvo čebelarstva organizacije, telefon (061 - 210 992).

Čebelarstva zveza Slovenije

OBISK NA INŠTITUTU VYZKUMNY USTAV VČELARSKY (VUVČ) V DOLU PRI PRAGI

dr. JANEZ POKLUKAR

S čebelarškim inštitutom v Dolu pri Pragi sodelujemo že več kot deset let. V prvih letih smo se omejili na medsebojne obiske, pred sedmimi leti smo v Dol poslali čebelji semenski material, leta 1995 pa smo na Češkem in Slovaškem izvedli proizvodno testiranje 80 matic iz Slovenije.

Na kongresu Apimondije v Antwerpnu sem se z dr. Daliborjem Titero dogovoril za krajši delovni obisk v Dolu, kjer naj bi preučili vse zbrane podatke o rezultatih testiranja naših matic. Tako sem v dneh od 21. do 23. oktobra skupaj z dr. Alešem Gregorcem z Veterinarske fakultete in Jožetom Matavžem iz Veterinarskega zavoda Slovenije obiskal Dol.

Čebelarški inštitut v Dolu je od letos naprej zasebni inštitut, registriran kot delniška družba z omejeno odgovornostjo. V njem je zaposlenih 40 ljudi, od tega 12 v čebelarstvu. Čebelarji z več kot tisoč čebeljimi družinami v šestih različnih krajih. Večinski lastniki družbe so zaposleni, lastniški delež ima tudi Čebelarska zveza Češke. Zaposleni in zveza bodo polni lastniki postali v prihodnjih 12 letih. Državni organi so se namreč odločili, da država potrebuje le dva inštituta na področju kmetijstva, zato naj se vse druge raziskovalne organizacije privatizirajo.

Obisk in pogovore smo razdelili v štiri dele. Najprej smo govorili o rezultatih testiranja naših matic, sledila sta predstavitev osnutka programa za morfometrijo čebeljih kril in veterinarska preventiva pred varozo čebel na Češkem, na koncu pa smo obravnavali še načrt naše skupne aktivnosti.

Rezultati testiranja slovenskih matic

V testiranju smo poslali 80 matic, od tega

so jih na Češkem preizkusili 70, na Slovaškem pa 10. Na Češkem so vse matice razdelili v okviru njihovega selekcijskega programa, označili pa so jih tako, da čebelar ni vedel, čigave matice preizkuša. S tem so izključili vsako možnost vpliva kakršnih koli predsodkov na končni rezultat preizkusa matic.

Najprej smo gostiteljem predstavili sistem preizkušanja matic v Sloveniji in jim prikazali način izračunavanja plemenske vrednosti matic. Vzrejevalci matic v naši državi lahko uporabljajo storitve službe za selekcijo kranjske čebele, zato v svojih čebelarstvih dosegajo hiter in stalen genetski napredek, posredno pa s tem tudi višjo ceno matic. Zanimalo nas je predvsem, kakšna je proizvodnost naših matic v čeških čebelarstvih v primerjavi z domačimi avtohtonimi čebelami.

Matice so se zelo dobro izkazale pri pridelavi medu, saj so povprečno dosegle 97,53 odstotka proizvodnje vseh matic v testiranju. Pričakovali smo slabši rezultat, saj matice niso bile prilagojene na okolje v novi deželi. Čebele so bile mirne do zelo mirne (povprečna ocena 1,77), sedenje na satju je bilo dobro do zelo dobro (povprečna ocena 1,50), rojenje je bilo slabo izraženo (povprečna ocena 1,18), pomladanski razvoj čebeljih družin je bil zelo dober do dober (povprečna ocena 1,94), higiensko vedenje čebel je bilo dobro. Pri sedmih sedmih čebeljih družinah se je pojavila poapnela zalega. Skupni rezultati celotnega testiranja so bili zelo ugodni. Dobljene podatke bomo še dodatno analizirali in jih primerjali z našimi lastnimi rezultati.

Program morfometrije čebeljih kril

Raziskovalci v Dolu so letos pospešeno razvijali računalniški program mor-

fometrije čebeljih kril. Metoda je znana že dalj časa, komercialnih programov na podlagi digitalne analize čebeljega krila pa doslej nismo imeli. Nemški kolegi so nam sicer že ponujali zelo drag in zapleten program, vendar ga po temeljitem premisleku nismo kupili, ker bi bila zanj potrebna kopica dodatne opreme. Pri češkem programu morfometrije čebeljih kril pa lahko uporabimo navadno računalniško opremo v okolju Windows in skener z ločljivostjo 1200 dpi, poleg tega pa bo program vsaj desetkrat cenejši od nemškega. Z gostitelji smo se dogovorili, da bomo tudi mi to zimo preizkusili beta različico programa in skušali ugotoviti morebitne njene pomanjkljivosti. V vsakem primeru pa bomo od pomladi naprej program uporabili pri tekočih raziskovalnih projektih.

Preventiva pred varozo čebel

Češki čebelarji čebelarijo z varozo že več kot dvajset let. Že od prvih stikov s to nevarno boleznijo čebel so skušali izjemno resno in strokovno reševati vse nove težave. Nekaj let so uspešno zadrževali zajedalca z radikalno metodo uničevanja obolelih čebeljih družin, kmalu pa so v vsej državi uvedli enotno organizirano diagnostično ugotavljanje in enotno zdravljenje bolezni.

Razvili so nekaj zelo učinkovitih načinov dodajanja zdravil v čebeljo družino. Njihova sezona preprečevanja varoze čebel se začne jeseni, po zadnjem točenju. V tem obdobju zdravijo čebele z dimljenjem z amitraznim ali fluvalinatnim pripravkom. Novembra in decembra preventivno zdravijo čebele z aerosolom, zdravilnim sredstvom v raztopini acetona. V teh mesecih so družine brez zalege, zato je zdravljenje zelo učinkovito. Čebelje družine je mogoče zdraviti pri nizkih temperaturah do -5 °C. Teden dni po zdravljenju dodajo v panje testne papirje, ki jih potem odvzamejo v sredini februarja in analizirajo drobir. Če najdejo v drobirju več kot tri varoe na čebeljo družino, v sredini marca zadimijo panje z amitraznim ali fluvalinatnim pripravkom.

Potem se kolikor je mogoče izogibajo kakršni koli uporabi kemijskih zaščitnih sredstev zaradi možnosti onesnaženja medu. Če obstajajo znamenja prevelike okužbe čebelje zalege z varoo, dodajo v panje mravljinčno kislino na celuloznem nosilcu. V začetku avgusta odstranijo zadnjo trotovrsko zalego in dodajo v panje letvice gabon PA-92. Konec avgusta letvice odvzamejo, družine testno zadimijo z amitraznim pripravkom in s tem se začne nova sezona boja proti varozi čebel. Z vzorno organiziranostjo čebelarjev jim je uspelo doseči tisto, kar ni uspelo v nobeni drugi državi - po dvajsetih letih imajo na zahodu države še vedno območja brez varoze. Težišči njihovih prizadevanj sta enotno diagnostično zdravljenje novembra in decembra ter pregled drobirja februarja. Dodatno zdravljenje z mravljinčno kislino navadno ni potrebno, tako da na ta način zavarujejo le še približno 100.000 od skupaj 800.000 čebeljih družin. Seveda pa nadaljujejo raziskave glede možnosti zdravljenja varoze, zlasti glede aplikacije novih zdravilnih sredstev v obliki razpršila. Nekaj izkušenj v zvezi s tem imajo pri dodajanju kumafosa v acetonski raztopini, vendar postopka za zdaj zaradi velike obstojnosti kumafosa in s tem povezane možnosti onesnaženja medu in voska ne priporočajo. Menijo pa, da bo dodajanje 5-odstotne oksalne kisline v sladkorni raztopini v bližnji prihodnosti zelo obetaven postopek za preprečevanje varoze.

Prihodnje skupne aktivnosti

Ugotovili smo, da je sodelovanje Kmetijskega inštituta Slovenije in Čebelarskega inštituta v Dolu pri Pragi v obojestransko korist. Odločili smo se, da bomo izdelali projekt skupnih nalog obeh inštitutov in se prijavili na nedavni razpis strokovnega sodelovanja med Republiko Češko in Slovenijo. Na ta način bi poravnali tudi stroške sodelovanja.

Službo za selekcijo pri Kmetijskem inštitutu Slovenije zanimajo predvsem naslednja področja:

- možnost razširitve raziskav na področju varstva kranjske čebele,
- dednost čebel pri razvoju njihove odpornosti proti novim zajedalcem ter
- sodelovanje pri raziskavah kakovosti medu.

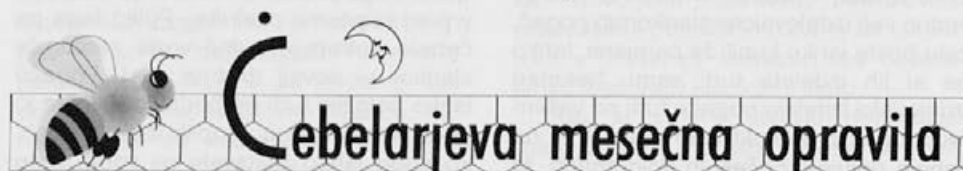
Omenjena področja predvsem razširjajo tekoče projekte.

Češke strokovnjake zanimajo predvsem naslednje možnosti sodelovanja:

- izpopolnitev računalniškega programa morfometrije čebeljih kril,
- nakup čebeljega genetskega materiala v Sloveniji in
- sodelovanje na področju prepreče-

vanja varoze čebel v Sloveniji. Čeprav je bil obisk kratek, je bil zelo koristen. Na področju selekcije kranjske čebele smo dobili prvovrstno potrdilo, da smo s svojim delom na pravi poti, na področju zdravstvene preventive pa dober poduk, da pri zdravljenju varoze čebel zajedalca ni težko omejiti na neškodljivo raven.

Za pomoč pri pripravi in izvedbi obiska se najtopleje zahvaljujem Kmetijskemu inštitutu Slovenije, ki je s svojimi sredstvi omogočil obisk. Zahvaljujem se tudi Čebelskemu inštitutu v Dolu, ker nam je kot dober gostitelj omogočil dvodnevno bivanje na Češkem.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V FEBRUARJU

prof. Janez Mihelič

Kot kaže v začetku leta, ko pišem ta mesečna opravila, letošnja zima ne bo takšna, da bi zaradi hude in dolge zime odmrlo veliko število čebeljih družin. Na božični dan je bilo v osrednji Sloveniji tako lepo, sončno in toplo, da so se čebele lepo spreletele. Kot so mi povedali nekateri čebelarji, je bilo tako tudi v drugih delih Slovenije. V nekaterih kotlinah pa je bilo decembra zelo dolgo vlažno in deževno vreme, to pa lahko vpliva na večji razvoj noseme v šibkih čebeljih družinah. Kljub temu so čebele, po izletu sodeč, doslej kar dobro prezimile. Ponekod v srednjih in sončnih legah čebele že prinašajo obnožino leske, ki se je letos odprla zelo zgodaj. Tudi matice so že sredi januarja začele zalegati, to pa je prekmalu in posledica bo večja poraba hrane. Pri velikih ohlaiditvah konec januarja čebele te zalege ne bodo mogle ogrevati, zato bo propadla. Čebele bi zdaj potrebovale nižje temperature, zato upajmo, da se bo kmalu nekoliko ohladilo. Tako bodo

lahko čebele mirovale do konca februarja, ko bodo opravile že svoj drugi letošnji čistilni izlet. Če bo februarja zapadlo več snega, ga izpred čebelnjaka odmečimo in tla pred panji posujmo s senom ali položimo lepenko, da čebele ne bodo sedale na mrzla tla. Pomembno je, da se sončni žarki pred čebelnjakom ne odbijajo neposredno od snega v panjska žrela, ker to vznemirja čebele, da izletavajo tudi pri nižjih temperaturah, čeprav jih to vodi v gotovo smrt. Bleščanje snega čebelam onemogoča orientacijo in zato žalostno končajo v snegu. Čebelar pa lahko v tem obdobju izgubi veliko dragocenih čebel, saj lahko nenaden leden severni veter prepreči številnim čebelam, ki nabirajo cvetni prah, vrnitev v panje. Tudi prihodnji mesec lahko na ta način izgubimo veliko čebel. Vsak čebelar, predvsem pa čebelar začetnik, si mora dobro zapomniti, da je spomladi vsaka čebela izjemno dragocena, zato jih mora zavarovati. Tisti čebelarji, ki želijo imeti

spomladi **na prvih pašah** na regratu in sadnem drevju zelo močne družine in tako izrabiti prvo močnejšo pašo, morajo že konec tega meseca čebelam dodati sladkorne pogače. Priporočam, da jim poleg pogače vstavite tudi kapilarni pitalnik z vodo, v katero lahko natresete nekaj sladkorja. Čebele namreč ob hladnih dnevih ne morejo izletavati po vodo, nujno pa jo potrebujejo za krmljenje zalege in topljenje pogače. Pašna čebela namreč potrebuje štirideset dni za svoj razvoj od jajčeca do pašne čebele, ker je spomladi hladneje, pa še kakšen dan več, in če želimo izrabiti prvo pašo, je pomembno da začnemo zelo zgodaj dražilno krmiti. Pri nas je vedno več izdelovalcev sladkornih pogač, zato boste lahko kupili že narejene, lahko pa si jih izdelate tudi sami. Nekateri izdelovalci izdelajo pogače tudi po vašem receptu ali z dodatki vaših zdravil, ki na čebele delujejo počasi in dolgotrajno, to pa je velika prednost. Hkrati pa obstaja zelo majhna verjetnost, da bi zašla v medne vence, saj čebele sladkor iz pogač z dodatki takoj porabijo za razvoj zalege.

Nekateri čebelarji si pogače izdelajo kar sami, vendar mislim, da se manjšim čebelarjem to ne izplača. Februar je pravi mesec za izdelavo ali nakup pogač. Receptov za izdelavo je več. Če jih delamo sami, je najbolje, da mletemu sladkorju dodamo nekaj domačega medu (s tujim bi lahko čebele okužili z bacili hude gnilobe), osmukanega cvetnega prahu, na 50 kg sladkorja lahko dodate še 80 gramov citronske kisline ter do 5 odstotkov kvasa in posnetega mleka v prahu. Za pogačo je izjemno pomembno, da je sladkor zelo

drobno mlet, ker čebele z veliko težavo topijo sladkorne kristale ali pa jih ob lepem vremenu mečejo iz panjev. Čebelarji v nekaterih evropskih državah lahko kupijo pogače z zelo drobnimi sladkornimi kristali, ki jih čebelam ni treba posebej topiti, zato jih z lahkoto jemljejo. Nekateri čebelarji pa se izogibajo pogač, ker pravijo, da so čebele bolj žejne, se prehitro razvijejo, to pa je tudi razlog, da imajo prehitro večje probleme z rojenjem. Če pogačo položimo nad gnezdo (to je precej lažje pri nakladnih kot pri AŽ panjih) in je dovolj velika, da ga v celoti pokrije, pogačo vlaži sopara, ki jo oddaja čebelja družina, in tako dobi potrebno vodo. Tega problema tudi ni, če dodamo v panj kapilarne pitalnike. Poleg tega pa čebele potrebujejo več vode samo, če sladkor ni dovolj drobno mlet. Pogačo lahko položite tudi na podnico, čebele jo bodo jemale samo v toplih izletnih dneh, ko bodo lahko izletavale na vodo. **Zato priporočam: uporabljajte kakovostne pogače z drobno mletim sladkorjem ter z dodatki zdravil proti noseči in poapneli zalegi. Glede rojev pa menim, da se jih dober čebelar ne sme bati, saj zna pravočasno in pravilno ukrepati, da jih prepreči. Če družina že sede na roj, zna tudi izrabiti njeno delovno vmeno.**

Še na nekaj bi vas rad opozoril. Naloga vsakega čebelarja in tudi čebelarskih društev je osveščati ljudi, da ne uničujejo spomladanskega cvetja, zato opozorite svoje sosede, znance in otroke, naj ne trgajo mačic in spomladanskega cvetja. O tem napišite tudi članek v lokalni časopis. Tudi na ta način si bomo namreč izboljšali čebeljo pašo, saj se je uničevanje te vrste v zadnjih letih veliko preveč razbohotilo.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V FEBRUARJU

MATJAŽ VEHOVEC

Letošnji "zeleni" januar nas je presenetil s številnimi toplimi dnevi, čebelam pa je omogočil veliko več izletnih dni kot ponavadi. Celo posamezne koške obnožine so že nabrale. V panjih se je po-

javila prva zalega. Poraba hrane se je povečala in zvišala se je temperatura v gnezdu. Kaj to pomeni za družine, če se pozneje spet ohladi, čebelarji dobro vemo.

V nakladnih panjih, ki so vremenskim vplivom bolj izpostavljeni, se družine na zunanje spremembe hitreje odzivajo. Tako kljub toplim dnevom dobro občutijo nočni mraz in obseg zalege se ne povečuje občutno hitreje.

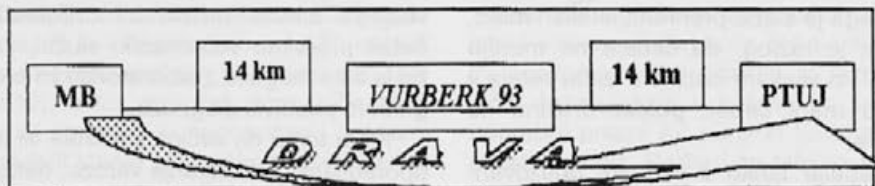
Vremenske razmere lahko le delno predvidimo za kratko obdobje, zato moramo biti pri opravilih zelo previdni. Februarja počakamo na otoplitev, ko lahko na hitro opravimo le najnujnejše. Iz panja izvlečemo vstavljeno podlogo z mrežo in preverimo, koliko so čebele okužene z varoo. Odkrijemo strehe in pustimo soncu, da suši pažni material, v pitalnike nad družino pa dodamo dva do tri kilograme sladkorne pogače. Označimo si še morebitne "sumljive" družine in panje spet skrbno pokrijemo. Če imamo ta dan še dovolj prostega časa, se sprehodimo med panji in opazujemo vedenje čebel pred žreli. Za naše zdravje bo to bolj koristno kot utrjevanje hrbtenice s tehtanjem in presojanjem, koliko zimske zaloge imajo panji. Marca bomo, glede na porabljeno količino pogače, stanje družin lažje in hitreje ocenili. Začetnikom svetujem, naj že pri prvem opravilu povabijo v svoj čebelnjak izkušenega čebelarja. Maja

skoraj gotovo ne bo imel časa za kaj takega.

O zdravstvenem varstvu čebel v mesečnih opravilih ne bom pisal. O tem preberite članke strokovnjakov-veterinarjev oziroma pospeševalcev. Na splošno menim, da je v zvezi z zdravljenjem vse preveč samovolje v škodo čebeljih družin in našega ali porabnikovega zdravja. Prepustimo stroki, da se ukvarja s temi vprašanji in upošteva jmo njihova navodila. Sami se raje osredotočimo na opravila pri čebelarjenju v najširšem smislu in skušajmo s večjim znanjem povečati pridelek. Potem nam ne bo škoda odšteti nekaj tolarjev več za dovoljena zdravila, strokovno pripravljene pogače in (upam, da kmalu tudi v Sloveniji) ustrezen, za čebele lahko prebavljiv sladkorni sirup.

Ker je v prvi številki ponagajal tiskarski škrat na strani deset v osmi vrsti, naj popravim, da dobrih dvajset let čebelarim s približno tridesetimi in ne dvajsetimi čebeljimi družinami v obeh panjskih sistemih. Tako se očetovo čebelarstvo z AŽ panji postopno spreminja v moje nakladno čebelarjenje. V zadnji vrstici na strani 10 pa je namesto "njenimi izjemnimi lastnostmi" pravilno "njenimi posebnimi lastnostmi". Na deseti strani v 23. vrstici je pravilno "Sneg se okoli panjev, ki stojijo na prisojni legi pravočasno stopi."

NOVO V S.V. SLOVENIJI - MARKET POD GRADOM

Cebelarje obveščamo, da smo v marketu na Vurberku odprli oddelek na katerem prodajamo osnovni repromaterial in opremo za čebelarstvo.

Odkupujemo tudi vosek ki ga zamenjamo za satnlce. Odprto imamo; pon. do pet. 7.30 do 19 ure, v soboto od 7.30 do 18 ure in v nedeljo od 7.30 do 12 ure. Najdete nas med Marlborom in Ptujem na levi strani Drave, ob lepi razgledni točki.

Krepek Martina s.p., Dvorjane 42, Sp. Duplek - Tel: 062- 681 350, Tel./fax.: 062-681 098

VETERINARSKI NASVETI - KAKO PREPOZNATI ZNAKE PRŠIČAVOSTI

Zaradi nevarnosti, ki grozi čebelarstvu, je treba pršičavosti vedno namenjati dovolj pozornosti. Znake pršičavosti najlažje odkrijemo prav pozimi. Bolezen potrebuje nekaj let, da uniči čebeljo družino, vendar lahko skupaj z močnejšo okužbo z varozo družina propade v precej krajšem času. Takšno mešano okužbo ameriški čebelarji imenujejo "parasitic mite syndrome", v sezoni 95/96 pa je na nekaterih območjih Združenih držav Amerike povzročila tudi 50-odstotne izgube (Finley, 96).

Pozimi se zaradi daljšega življenja čebel bolezen lahko razvije do zaznavnosti. Če je družina že okužena, poleti ni opaziti nobenih znakov bolezni, ker napadene čebele odmrejo naravne smrti, preden jih bolezen tako prizadene, da lahko to opazimo. Čebele odmirajo v tako majhnem številu, da se to na moči družine ne pozna. Vendar pa je v družini vsako leto več okuženih čebel. Med dolgotrajnim življenjem zimskih čebel pa se pršice v sapnici tako namnožijo, da jo zamašijo. Tiste pršice, ki se prehranjujejo s sesanjem hemolimfe v okolici krilnega sklepa, z dolgotrajnejšim sesanjem dodobra izčrpajo čebelo in poškodujejo njeno mišično tkivo. Posledica prvega in drugega je slaba prehrana letalnih mišic, to pa je razlog, da čebele ne morejo leteti. Po vsakem čistilnem izletu ostaja v panju manj čebel, dokler družina ne odmre.

Čebelar lahko s skrbnim opazovanjem med čistilnimi izleti sam posumi v pršičavost. Pravilno nabran vzorec zimskih mrtvic pa nam okuženost lahko odkrije že dosti prej.

Opazovanje čistilnega izleta

Obolela družina kot celota se na videz

vede normalno. Vendar obolele čebele ob poskusu leta kaj kmalu omagajo in tako najdemo **pred čebelnjakom** večje število mrtvih čebel ali čebel, ki lazijo in jim **ne uspe vzleteti**. Mrtvice imajo nepravilno zložena krila, ki jih z lahkoto izrujemo. Seveda take čebele ne smemo zamenjati s čebelami, ki so otrpnile zaradi mraza. Če tako zdravo čebelo vzamemo v roko in jo s sapo ogrejemo, bo kmalu spet vzletela. Zanesljiv odgovor pa bo dal laboratorijski pregled ohromelih čebel.

Odvzem vzorca mrtvih oziroma obolelih čebel

Pršičavost je z laboratorijsko preiskavo mogoče odkriti že v fazi, ko še ne povzroča velike škode, vendar je za to treba na ustrezen način odvzeti vzorec. Mrtvice za pregled nabereмо **pred čebelnjakom**, še najbolje ohromele čebele. Poberemo jih enakomerno pred celotnim čebelnjakom, in sicer na vsakih 30 družin 100 mrtvic.

Ukrepi za preprečevanje širjenja

Pri nakupu čebeljih družin od prodajalca zahtevajmo potrdilo o pregledu zimskih mrtvic. Pri izbiri pasišč se izogibajmo območij, na katerih niso jasne zdravstvene razmere. Vsak pojav večjega števila mrtvih ali ohromelih čebel prijavimo veterinarski službi, saj bo le tako mogoče z laboratorijskim pregledom postaviti diagnozo.

Kljub temu da večina sredstev, ki jih uporabljamo za zatiranje varoze, deluje tudi proti pršici, ne smemo zanemariti nevarnosti, ki jo predstavlja pršica. Kot pri varozi namreč tudi pri pršici obstaja možnost razvoja odpornosti na sredstva za zatiranje. Zato nikakor nista odveč sistematična kontrola in pozornost pri čistilnih izletih.

KAKO OPRAVITI DIMLJENJE S HEMOVARJEM SKOZI ŽRELO ?

Da bi olajšali zimsko zatiranje varoe, je neki čebelar uporabil zelo domiselni način zimskega zdravljenja čebel s hemovarjem skozi žrelo. Ta način nam prihrani zamudno odkrivanje in pokrivanje čebelje družine. Opravimo ga zelo preprosto, z navadnim kadičnikom in nekoliko daljšim podaljškom. Listič, impregniran z zdravilom (dve kapljici hemovarja), prižgemo in vstavimo v kadičnik. Podaljšek potisnemo čim globlje skozi žrelo panja in vpihavamo nastali plin. Ob vsakem dimljenju moramo uporabljati zaščitno masko in rokavice. Z vstavljanjem posamičnih lističev zagotovimo točno doziranje. Domiselnemu čebelarju se v imenu vseh čebelarjev zahvaljujem za idejo.

Seznam specialistov za zdravstveno varstvo čebel Veterinarskega zavoda Slovenije

Območna enota	Priimek	Ime	telefon. štev.	mobitel	
CELJE	GORUČAN	Drago	063 38 453	0609 627 770	
KRANJ	JENKO-ROGEL	Mira	064 221 063	0609 645 769	vodja oddelka
LJUBLJANA	GABROVŠEK	Jože	061 333 706	0609 650 158	
MARIBOR	LEŠNIK	Vida	062-226 255	0609 645 792	
MURSKA SOBOTA	MATAVŽ	Jože	069 21 991	0609 622 730	
NOVA GORICA	PLANINC	Ivo	065 22 554	nima	
NOVO MESTO	VRANIČAR	Anita	068 324 488	0609 649 495	
SEŽANA	SKERBIŠ	Suzana	067 31 497	0609 645 763	

dr.vet.med. Jože Matavž
Veterinarski zavod Slovenije

Izkušnje naših čebelarjev

STALIŠČE KOMISIJE ČZS ZA TEHNOLOGIJO DO NEKATERIH OCEN IN PREDLOGOV V ČLANKU "NIČ VEČ AŽ"

Komisija za tehnologijo pri ČZS ugotavlja, da je v članku "Nič več AŽ", objavljenem v Slovenskem čebelarju, št. 1/98 (str.12), avtor dipl. inž. Ivan Jurkovič s precej spornimi in nepopolnimi ocenami opredelil stanje slovenskega čebelarstva in vzroke zanj. Po mnenju članov komisije so sporne tudi nekatere navedbe o lastnostih AŽ in nakladnih panjev, predvsem pa se ne strinja s sklepi in predlogi, ki v članku "kličejo" k vsesplošni odpravi čebelarjenja v (AŽ) listovnih panjih.

Sicer pa soglašamo z mnenjem, da bi lahko v Sloveniji (še) bolje čebelarili. Tudi mi opažamo veliko praznih in razpadajočih čebelnjakov, v katerih so še kar uporabni prazni AŽ panji in tudi kakšen prazen kranjič. Razlogi za takšno stanje pa po našem mnenju niso samo pomanjkljivosti čebelarjenja z AŽ panji, čeprav je teh pri nas velika večina (92 odstotkov).

Zato ni nič čudnega, če vidimo prazne predvsem AŽ panje in ne drugih. V nasprotju z nakladnimi panji so AŽ panji tudi precej bolj obstojni, ker so zaščiteni v

čebelnjakih.

Po našem mnenju so poglavitni vzroki za prazne panje in čebelnjake, tako pri nas kakor tudi po Evropi, ne glede na tip panja, predvsem čebelarjeve bolezni, slabe paše, spremenjene gospodarske in socialne razmere. Kot primer naj omenimo, da so čebelarji iz južnih dežel Nemčije, kjer povečini čebelarijo v nakladnih panjih, to zimo sprožili pravi preplah, saj so po prvih ocenah zaradi slabe paše, varoze (neučinkovitih zdravil – bayvarol, ki so ga v Nemčiji že umaknili iz prodaje), hude gnilobe, jenskega pomanjkanja cvetnega prahu (dolgotrajno deževno obdobje) in prepoznega krmljenja izgubili že več kot polovico čebeljih družin. Če bi bil za propadanje čebelarstva pri nas kriv samo AŽ panj, tudi nekateri naši velečebelarji in prevažalci (J. Pislak itd.) z njim ne bi uspešno čebelarili. V nekaj letih bi ga zamenjali z ustrežnejšimi. Za uspešno čebelarjenje v vsakem tipu panja je prav tako zelo pomembno, kako je usposobljen čebelar, ki stoji za njim. Slabi rezultati še ne pomenijo, da je panj popolnoma neustrezen, krivda je lahko tudi v čebelarjevem neznanju. Zato tako poudarjamo pomen izobraževanja v čebelarstvu, saj prav to pri nas žal še vedno ni ustrezno urejeno. AŽ panj ima tako kakor vsak drug tip panja svoje pomanjkljivosti in seveda tudi številne prednosti. Obravnava vseh bi zahtevala obsežnejši komentar, to pa ni namen tega članka.

V članku predstavljene pozitivne in negativne lastnosti obeh panjskih sistemov pa imajo eno ali dve pomanjkljivosti oz. netočnosti, ki sta pomembni in podirata vse nadaljnje predloge in sklepe v Jurkovičevem članku. V obeh panjskih sistemih je poglavitna izraba panjske prostornine, ki jo ponuja panjski sistem. Če čebelarji z nakladnimi panji uporabljajo le eno ali dve nakladi, še zdaleč niso izrabili vseh možnosti za učinkovito čebelarjenje. Enako velja tudi za čebelar-

jenje z AŽ panji.

Dejstvo je, da so nekatere pomanjkljivosti AŽ panja v zadnjem času precej manjše, če upoštevamo uvedbo Francič-Debelakove zaklade ali povezav AŽ panjev v poljubno velike panjske enote. Vendar, zakaj si še vedno zatiskati oči pred tem? Tudi pri porabi časa za opravljanje čebel je skoraj vse odvisno od načina čebelarjenja in le delno od panjskega sistema. Poznamo namreč načine preprostega čebelarjenja, za katerega porabimo malo časa pri obeh panjskih sistemih.

Pa pogledjmo na koncu, kaj naj bi prinesla predelava starih AŽ panjev v "nakladne"! Številne bi zanimalo že to, kolikšen je strošek za predelavo enega AŽ panja, tega podatka pa žal v članku ni. Po predelavi bomo brez dvoma dobili popolnoma nov tip nakladnega panja z nekaterimi novimi sestavnimi deli, ki niso standardni. Dobili bomo tudi panj z omejeno prostornino v dveh nakladah (če bomo uporabili zaklado, pa v treh), ki ju ni mogoče medsebojno zamenjati (vsaj spodnje, ki ohranja dno AŽ panja), to pa je zelo pomembna lastnost nakladnih panjev. S predelavo AŽ panja ne moremo povečati donosa na panj, saj je na razpolago enaka prostornina. Poleg tega bodo pred dežjem in snegom nezavarovani stari, predelani AŽ panji, ki so v čebelnjaku dolgo kljubovali zobu časa, kmalu strohnili in izginili. Vendar to ne more biti namen in tudi koristno ni za slovensko čebelarstvo. Tistim, ki bi se morda odločili zamenjati panjski sistem, bolj priporočamo, da AŽ panje prodajo in se odločijo za nakup novih nakladnih panjev. Vsak naj se sicer odloči po svoji presoji, naloga komisije za tehnologijo pa je, da članstvo obvešča o svojih stališčih, kot jih po svojih strokovnih močeh oblikujejo njeni člani.

Komisija za tehnologijo pri ČZS
Predsednik:

Marjan Debelak dipl. inž. arh.

MRAVLJINČNA KISLINA - V A R O A - U P A L I Z A V A J A N J E ?

Milan Meglič

Prvo dejstvo je, da se odpornost varoe na piretroidne pripravke v Evropi nezadržno širi. V tuji literaturi lahko beremo, da so strokovnjaki zaznali določeno odpornost varoe na te pripravke na Madžarskem, v Italiji, Švici, Avstriji, Sloveniji itd. Brez dvoma se odpornost ne pojavi čez noč, kot nekateri laično razmišljajo, temveč se začne odpornost povečevati sorazmerno času uporabe teh sredstev. To pomeni, da natančno opazovanje lahko pravočasno odkrije začetne pojave odpornosti varoe, ko le-ta v panjih še ne dela škode, tega pa čebelar s površnim opazovanjem sploh ne zazna. Ko pa odpornost doseže večjo stopnjo, je za reakcijo čebelarja navadno že prepozno in družina žalostno propade.

Drugo dejstvo so ostanki agresivnih kemičnih zdravil v medu, vosku, propolisu. Teh ostankov je čedalje več in prihaja čas, ko bomo čebelarji prisiljeni, da v med in druge čebelje pridelke ne bomo več skladiščili ostankov različnih strupenih pripravkov.

Svetla točka v problematiki zatiranja varoe pa je do neke mere uporaba mravljinčne kisline, zato ob tej priložnosti ponovimo njene poglobitve prednosti:

- možna uporaba v obdobju zaleganja,
- ubija varoo tudi v pokriti zalegi,
- pravilna uporaba ne škoduje čebelam niti matici,
- zagotavlja kolikor toliko zdravo generacijo zimskih čebel,
- ne pušča škodljivih ostankov v čebeljih pridelkih,
- varoa ni odporna na mravljinčno kislino.

Mravljinčna kislina ima tudi slabe strani:

- uspeh zatiranja varoe je lahko 95 - odsototen (vir: Sektion Bienen, Liebefeld, Švica 1997),
- uspeh zatiranja je zelo odvisen od temperature, tipa panja, moči družine, lege hlapilnika itd. in je lahko tudi **samo 36-odstoten** (vir: Buchler, Die Biene, 2/97).

Povečini je od čebelarjevega znanja in hotenja odvisno, kakšen rezultat bo dosegel.

Da bi bil le-ta čim boljši, je treba:

- sočasno zatirati varoe na določenem območju,
- zdraviti vse družine (tudi rezervne),
- zagotoviti predpisane doze koncentracije hlapov mravljinčne kisline v panju,
- kontrolirati izhlapevanje tretji dan in po potrebi opraviti popravke.

Obvezno je treba kontrolirati uspešnost zatiranja. Ker mravljinčna kislina ubija varoo tudi v pokriti zalegi, moramo po končanem izhlapevanju (ko iz panja odstranimo hlapilnike) počakati 14 dni, da se izležejo čebele, ki jih je zajedala varoa in da iz panja odnesejo mrtve varoe iz celic. Nato je treba za 7 do 10 dni na podnico panja vstaviti testni vložek, zavarovan z mrežo ali podobnim. V testni vložek nato padajo naravno odmrle varoe, ki jih nato preštejemo. Na podlagi tega podatka lahko sklepamo, kolikšno število varoj je še v čebelji družini in se nato odločimo za nadaljnje ukrepe.

KDAJ ZDRAVIMO Z MRAVLJINČNO KISLINO?

Prvo zatiranje opravimo takoj po končni paši konec julija oz. v začetku avgusta. Drugič čebele zdravimo septembra.

Spomladanskemu zatiranju se načelno izogibajmo. Obstaja nevarnost, da bomo presegli vsebnost skupnih kislin v medu. Le če se pojavijo izredne razmere (za to pa je navadno kriv čebelar sam), varoo zatiramo spomladi ali morebiti tudi med dvema pašama (Sektion Bienen, Liebefeld, Švica 1997).

Ker z mravljinčno kislino varoe za zdaj še ni mogoče v celoti uničiti, strokovnjaki intenzivno iščejo rešitve. Kot dopolnilo mravljinčni kislini pa poleg perizina in apitola (ki puščata ostanke v vosku oz. v medu) čedalje bolj priporočajo uporabo

Poleg uporabe zaščitnih sredstev mora čebelar delati na prostem. Foto: Meglič

oksalne kisline, mlečne kisline in pripravkov na podlagi eteričnih olj (timol-API LIFE VAR). Zdaj daje najboljše rezultate uporaba mravljinčne kisline med zaleganjem in nato oksalne kisline v ob-

Zaščitna sredstva pri delu z mravljinčno kislino - rokavice, odporne proti kislini, zaščitna očala, vedro vode v neposredni bližini. Foto: Meglič

dobju brez zalege (Sektion Bienen, Liebefeld, Švica 1997).

Tudi v Sloveniji še nimamo dokončno izdelanega koncepta zatiranja varoe z mravljinčno kislino niti še nimamo dovolj izkušenj za izdelavo splošno veljavnega recepta uporabe mravljinčne kisline in po potrebi dodatnega zatiranja, zato mora čebelar preveriti, koliko varoj je po končanem zatiranju še v panju. Če je število varoj preveliko (Slovenski čebelar, št. 10/97), je treba reševati vsak primer posebej, prihodnje leto pa se bo treba ustrezno lotiti tudi problema zatiranja v obdobju, ko v družini ni več zalege.

NEKAJ POJASNIL K ČLANKU "REGALNO PANOVJE ALI PANJSKI BLOK LADA ŠUŠTERŠIČA"

K dosedanjim predstavitev panjske enote, ki sem jo sam poimenoval kar s kratico "ŠUČEB", zlasti pa k zadnjemu članku v lanski decembrski številki Slovenskega čebelarja, bi rad dodal nekaj pojasnil in informacij, ki se mi zdijo poglobitvenega pomena, da bi to enoto lahko pravilno razumeli:

1. Glede spreminjanja velikosti omenjene enote z majhnimi koraki, naj pojasnim, da je tako čebelarstvo možno tudi preprosto povečevati. Velikost enote je lahko poljubna in jo je mogoče tudi vnaprej predvideti. Enote lahko združujemo na različne načine.

2. Ni nujno, da tako veliko prostornino,

kot jo imajo štirje med seboj vertikalno povezani oddelki v enoti, lahko izrabi le tako imenovani "večmatični sistem". Ta panjska enota omogoča uspešno čebelarjenje na zelo različne načine, v manjših in tudi v zelo velikih prostorninah.

3. Ne razumem, zakaj je pri nas tolikšen odpor do regalnih sistemov. Tudi naslov "Regalno panovje ..." ne pove bistva stvari. Enota "ŠUČEB" sploh ni samo regal. Pri tem tudi ne gre za skupek nekega "panovja" (beseda sama ima celo slabšalni pomen), ampak gre predvsem y tehnološkem smislu za nov način čebelarjenja v listovnih sistemih. Poudarek je na sistemu, na celoti.

4. Ni nujno, da bodo zamisli iz enega panjskega sistema enako uspešne tudi pri drugih sistemih oziroma tehnologijah, zlasti če so implantirane na način, ki še ni bil dokazan v praksi. Glede novega in modernega slovenskega listovnega panja velike prostornine pa menim, da ga je meni že uspelo izdelati. To trdim na podlagi rezultatov v praksi. Zamisli in novih rešitev vsa ta leta nisem razvijal in izpopolnjeval za "neki" novi listovni panj,

ki bi bila skladovnica starih AŽ panjev.

5. Med res prinašajo čebele in ne panji, vendar v prostornem panju z majhnim razvojnim oddelkom ne bo nikoli veliko medu. Več o tej panjski enoti, o njenem nastajanju in njenih ciljih je napisanega v drugem prispevku. Uredniškemu odboru, prof. Janezu Miheliču in drugim piscem se najlepše zahvaljujem za vse dosedanje predstavitve in omembe te enote v Slovenskem čebelarju.

Lado Šušteršič

PANJSKA ENOTA Š U Č E B - VELIK UŽITEK PRI ČEBELARJENJU IN NADPOVPREČEN DONOS

Lado Šušteršič

Panjska enota ŠUČEB je bila v Slovenskem čebelarju že omenjena kot regalna enota in kot eden od izvirnih načinov reševanja problemov utesnenosti, prevelike rojivosti in zato majhnega donosa klasičnega AŽ panja.

"Regalna" sta le videz in način gradnje enote, v resnici pa gre za različne medsebojne povezave štirih vertikalno nameščenih oddelkov, ki jih širimo tudi navznoter. Na podlagi dolgoletnega vztrajnega preizkušanja vključuje zdaj ta panjska enota vrsto drobnih, a preprostih inovacij, vse skupaj pa omogoča pre-

prosto upravljanje in daje izjemne rezultate.

Opažam, da v Sloveniji še premalo cenimo regalne sisteme. Sam mislim, da je to zaradi nepoznavanja njihovih številnih prednosti. Zato sem zdaj izdelal tudi poseben panj ŠUČEB, ki ima sicer enake funkcije, vendar pa nima dodatnih prednosti panja v regalnem sistemu. Sam verjamem, da rešitve zelo prostornega in uspešnega panjskega sistema ni mogoče najti čez noč niti na podlagi ene same ideje. Tudi naši čebelarski vzorniki so svoje panje izpopolnjevali dalj časa.

Panj, ki je grajen po principu enote, ima velike prednosti pred drugimi listovnimi panji, saj plodišče lahko širimo vzporedno z razvojem družine od 12 na 17 satov.

Za razvoj močne družine je potreben stalen dotok hrane, prav to pa omogoča stalno kapilarno krmljenje z vedrico.

Kontrolo porabljene hrane omogoča pitalnik iz pleksi stekla. Uporabljamo ga lahko za krmljenje s trdo in tekočo hrano.

Nov panj zahteva tudi novo tehnologijo, ki mora nastajati skupaj z njim, da bi čebele v takem domovanju res lahko ustvarjale znatne viške pridelkov. Pri razvoju novega panja se mora spreminjati tudi človek. Vrag tiči v podrobnostih, vendar se te vedno pokažejo šele pozneje. Vse skupaj mora biti tudi čim bolj preprosto!

Čeprav sem se z razvojem te panjske enote ukvarjal več kot 10 let ter jo sproti testiral in izpopolnjeval, so osnovne ideje in želje ter cilji in izhodišča vseskozi ostali isti: hotel sem ohraniti AŽ satnik in neposreden dostop od zadaj, kljub temu pa čim bolj posnemati vedenje čebel v divjini, v pokončnem drevesnem deblu. Poleg načela širjenja in krčenja enega gnezda sem uvedel še združevanje družin v superdružino na čim bolj naraven način, brez stresov in mučenja matice in drugih stanovalcev panja - čebel ali trotoev.

Dokler sem menil, da moram preizkusiti ali spremeniti še to in ono, nisem hotel polemizirati z drugimi rešitvami v okolju AŽ panja. Kot menim zdaj, je enota že toliko izpopolnjena, da bi jo rad predstavil tudi širšemu krogu slovenskih čebelarjev. Tudi letošnja, v splošnem sicer zelo slaba letina, me je z zadovoljivo bero opogumila, da sem pripravljen argu-

Enojna in dvojna ŠUČEB enota brez obodnih sten. Tervol, s katerim je enota obložena, preprečuje ohlajanje zunanjihi sten, zato pa je manjša poraba zimskih zalog in hitrejši spomladanski razvoj.

mentirano zagovarjati vse prednosti, ki jih uvaja ta panjska enota.

Od vseh idej, ki so se v praksi potrdile kot zelo uspešne, se mi zdi najboljši nov način izrabe pomožnih družin. Gre za kombinacijo med 7 in 12 satnimi oddelki, in to na način, ki ga v čebelarški literaturi doslej še nisem zasledil. Stroški za "star" način, ki ga uporabljajo preostali čebelarji, so enaki, saj pomožne družine, ki celo sezono dajejo zalego za pridobitne panje, same ne prinesejo medu, poleg tega pa jih je treba tudi hraniti. Pri mojem načinu pa dobim iz pomožnih 7-satnih enot poleg zalege na zadnji paši še precej medu. To seveda precej presega stroške vzdrževanja teh družin.

S čebelami in z izdelavo prototipov panjev se ukvarjam ljubiteljsko in ne za prodajo. Same gradnje in podrobnosti iz tehnologije tukaj ne bom opisoval, ker bi porabil preveč prostora. Zato pa imam doma izdelan nov, še ne naseljen prototip dvojne panjske enote, na podlagi te pa je vse lažje pojasniti. V taki panjski enoti je možno čebelariti na zelo različne načine: po klasičnem AŽ, trietažnem, Grajševem in seveda še po drugih novih postopkih, ki sem jih sam preizkusil.

Vsa umetnost vzgoje nadpovprečno močne družine je v raztegljivosti panja, dobri mladi matici, dodajanju zalege in kapi-larnem krmljenju.

(Nadaljevanje na strani 51.)

FV PANJ

MATJAŽ VEHOVEC

FV panj je nizkonakladni panj, prilagojen slovenskim podnebno pašnim razmeram in avtohtoni čebeli (*Apis mellifera carnica*).

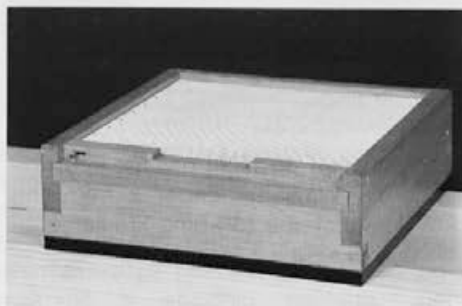
Njegove osnovne značilnosti so: kvadratna zasnova (omogoča postavitev na toplo ali hladno stavbo), medsebojna prilagojenost vseh panjskih delov, vsestranska uporabnost, z njim se lahko v največji možni meri prilagajamo moči in razvoju čebelje družine, vsa opravila je možno opraviti hitro in enostavno, pridelamo lahko sortne medove, največji možni pridelek lahko dobimo na dobrih ali slabih pašah.

FV panj sestavljajo:

1. PODNICA
2. PITALNIK
3. NAKLADE
4. LOČILNA DESKA
5. STREHA

1. Podnica s plastičnim vložkom, mrežnim okvirom in žrelom.

1a. Med zdravljenjem varoze vstavimo mrežo in obrnemo žrelo navzgor.

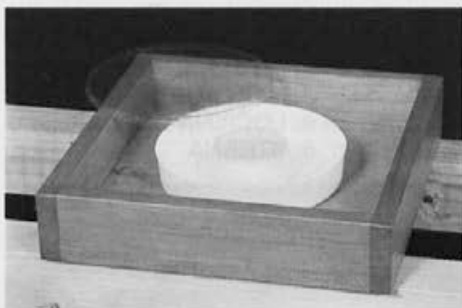
1b. Z zasukom žrela pripravimo panj za krajši prevoz. Zračenje je s tem omogočeno skozi celotno površino mreže.

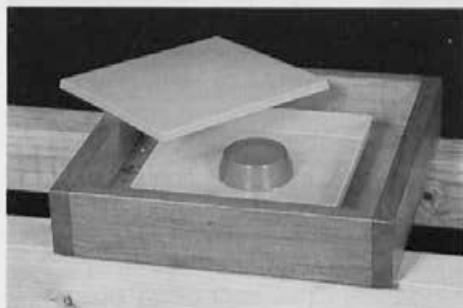
1c. Na drugi strani je podnica globoka. Uporabljamo jo za prezimovanje in daljše prevoze čebel.

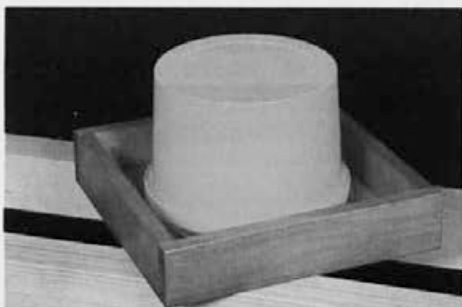
2. Pitalnik je vedno nad čebeljo družino in služi različnim potrebam. Skozi luknjo na sredini pokadimo čebele pred pregledom, krmimo jih s sirupom ali pogačami, zračimo med prevozom, odvajamo odvečno vlago med prezimovanjem, odganjamo čebele iz medišč in zdravimo.

2.a Vstavljen plastični pitalnik uporabljamo za krmljenje čebel z manjšimi količinami sirupa (dražilno krmljenje ali dodajanje sirupa z zdravili).

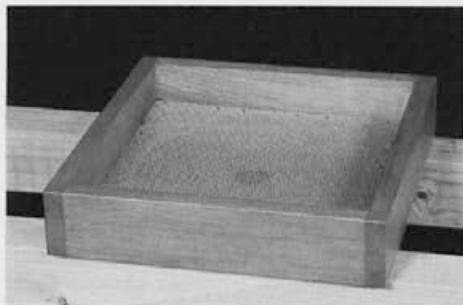
2.b Plastični pitalniki so različnih oblik in velikosti, vsi pa delujejo na enak način. Če mu odstranimo okrogel pokrovček, lahko imajo čebele dostop tudi do pogače.

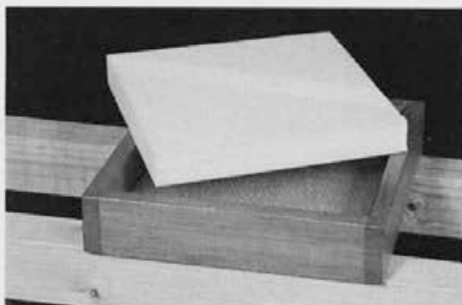
2.c V večjih čebelarstvih uporabljamo za dražilno in jesensko dopolnilno krmljenje večje posode. V drugi polovici avgusta lahko dodamo čebelji družini štiri-najst kilogramov gostega sirupa.

2.d S številom luknjic, ki jih odpremo na pokrovu, določimo hitrost odvzema. Na pitalnik poveznemo še prazno naklado, vse skupaj pokrijemo s streho in jesensko krmljenje je opravljeno.

2.e Pred prevozom pritrdimo v pitalnik mrežni okvir in obrnjenega poveznemo na panj. Tako je zračenje omogočeno skozi celotno površino mreže. Luknja na vrhu je prosta in dovolj majhna, da svetloba med prevozom čebel ne vznemirja.

2.f Za uspešno prezimovanje moramo omogočiti odvajanje vlage. V pitalnik z odprto luknjo vstavimo okvir z mrežo, jo pokrijemo z nekaj sloji časopisnega papirja in vstavimo penasto gobo. Streho podložimo in vlaga ima prosto pot.

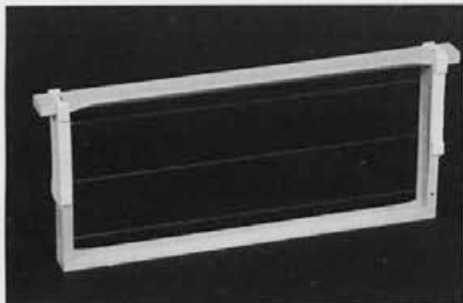
2.g Tudi sladkorne pogače dodajamo enostavno. Čebele praznijo vrečko s spodnje strani. Če jih delamo sami, si jih pripravimo v plastične posode, ki jih pred uporabo odpremo in poveznemo na luknjo.

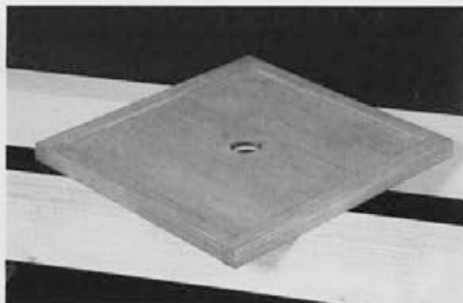
2.h Obrnjen pitalnik z osemkanalno labirintno begalnico vstavimo med prazno naklodo spodaj in polno medeno naklodo zgoraj. Čebele v treh do štirih urah zapustijo medene sate in se pomaknejo v spodnjo naklodo, kjer nemoteno nadaljujejo delo. Ometanje medenega satja ni potrebno.

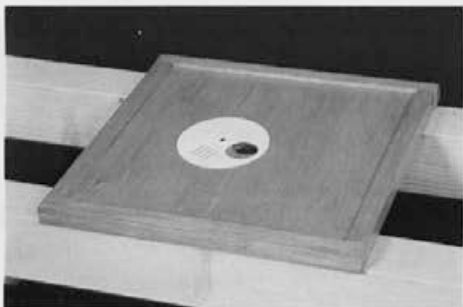
3. **Naklada** z desetimi satniki je kvadratna. V oprijemku ima luknjo, po prostornini je enaka eni enoti Janševega panja. Prazna z izdelanim satjem je težka pet kilogramov, polna z medom pa petnajst. Skozi čebelarsko sezono uporabljamo različno število naklad, ki jih poljubno obračamo, nakladamo, podkladamo, medkladamo. Po velikosti in površini satja je primerna za rezervne družine in plemenitev matic. Je tudi shramba rezervnega satja.

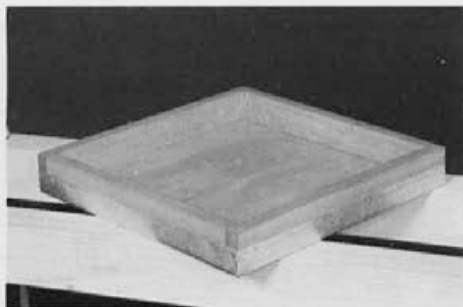
3.a FV satnik je dolg 352 mm, visok 160 mm, širok pa 25 mm. Zgornja in spodnja letvica sta pod kotom pobrušeni. Ker je nizek, sili matico, da prehaja iz naklade v naklado.

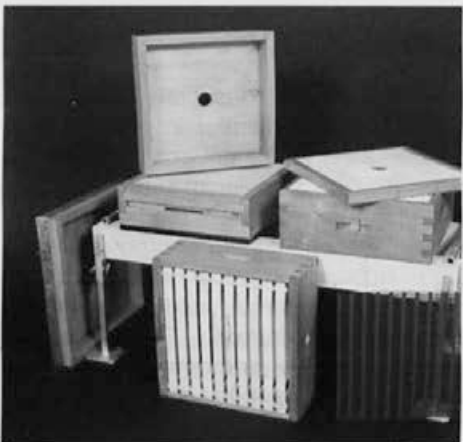
4. Ločilna deska ima luknjo v sredini. Uporabljamo jo pri delitvi čebelje družine, združevanju, narejanju rezervnih družin, vzreji matic, dobro pa služi tudi kot začasna podnica.

4.a Po želji lahko na zgornji strani pritrdimo krog s štirimi položaji. Z zasukom izberemo odprto ali zaprto luknjo ter mrežo ali matično rešetko. Ločilna deska je lahko tudi pokrov panja.

5. Streha štiti panj pred vremenskimi vplivi. Obrnjena in položena na sosednji panj je lahko delovna miza. Pri postavitvi naklade vanjo čebel pod satniki ne mečkamo.

Nakladni FV panj je v osnovnem kompletu sestavljen iz podnice z dvema žreloma in mrežnim okvirom, pitalnika s pokrovom, petih naklad s satniki, ločilne deske ter strehe. Dodatna oprema je: podloga za panj, matična rešetka, krog s štirimi položaji, begalnica, plastični pitalnik in spojka s trakom za spenjanje. Panj je enkrat pobarvan z barvo na vodni osnovi.

**FV panj barvamo z lazuro BELTON
AQUA št. 8 (macesen).**

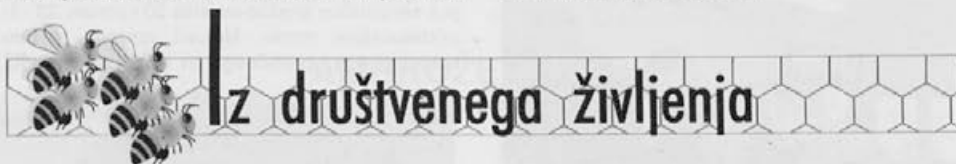
Matjaž Vehovec
Stantetova 6, 3320 Velenje
telefon 063 - 857 898

Tako krmljenje še posebej vpliva na hiter spomladanski razvoj družine, saj čebelar ob hladnem vremenu ni treba izletavati, ker dobivajo vodo v panju med kristali sladkorja. V (pre)velikem panju bi nastale težave le tedaj, če ob ciljni paši ne bi bil poln živali.

Enota je zanimiva za čebelarjenje na stalnem mestu, ljubiteljsko čebelarjenje in preizkušanje različnih metod, zlasti pa za začetnike, ker ni potrebna gradnja dragega čebelnjaka. Ker je tudi cena na panj precej nižja, si lahko takoj privoščijo večjo enoto. Začetnik lahko v njej začne spoznavati skrivnostni svet čebel z osnovno AŽ tehnologijo, pozneje pa preide na drugačne postopke, ki vzamejo manj časa. Panjska enota sama je lahko poljubno velika, izolirana je s tervolom, montirana na podnici,

obložena z obodnimi stenami, streha je dodana kot klobuk, v drsne tečaje pa so montirana vrata s ključavnico. Podnica lahko stoji na okrasnem opečnem podstavku ali le na ceveh v vodnih posodah - če želimo preprečiti dostop mravljam. Možno je tudi montaža na avtomobilsko prikolico itd. Prek cele sezone je potrebnih le nekaj ukrepov. Redno, na vsakih 7-10 dni, je treba kontrolirati le gradilnik, da preverimo stanje v družini.

Prepričan sem, da bo tako izpopolnjena panjska enota uporabna za marsikaterega čebelarja in da bo uspešno služila svojemu namenu. Tudi sam sem z njo zelo zadovoljen. Če vas zanima še kakšna podrobnost, me lahko pokličete na **telefon 061 611 173**. **Moj naslov je: Ladislav Šušteršič, Medvode, Čelesnikova 20.**

SKLEPI KOMISIJE ZA PRIPRAVO PRAZNOVANJA OBLETNIC ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

Seja je bila 20. novembra lani v prostorih ČZS. Udeležili so se je Marjan Skok (predsednik komisije), Franc Šivic, Milan Runtas, Marjan Debelak in Janez Mihelič. Na seji smo razpravljali o dejavnostih v zvezi s praznovanjem čebelarskih jubilejev ob 125. obletnici ustanovitve prve čebelarske organizacije v Sloveniji, predhodnice ČZS, in začetku izhajanja čebelarskega periodičnega tiska ter 100-letnici ČZS in izhajanja revije Slovenski čebelar ter o organizaciji osrednje proslave.

Po razpravi smo sprejeli naslednje sklepe:

- Osrednja proslava bo 12. decembra 1998 v Cankarjevem domu v Ljubljani. Za pogovore z vodstvom Cankarjevega doma sta pristojna g. Skok in g. Runtas.
- V prostorih pred dvorano bo ČZS pripravila razstavo fotografij o zgodovini slovenske čebelarske organizacije in slovenskega čebelarstva. Razstava bo javnosti dostopna več dni. K sodelovanju bomo povabili Čebelarski muzej v Radovljici in posameznike s posebnim razpisom v Slovenskem čebelarju. Najboljšo fotografijo bomo tudi nagradili. Za pripravo razstave fotografij in razpisa je pristojen g. Šivic.
- Tajništvo bo pripravilo seznam povabljenih domačih gostov, seznam povabljenih tujih gostov bo pripravil g. Šivic.
- Komisija predlaga UO ČZS, naj sprejme sklep, da bodo ob obletnici najzaslužnejši člani zveze odlikovani s posebno jubilejno listino oziroma priznanjem. Slavnostni govornik na proslavi bo predsednik ČZS g. Lojze Peterle.
- Kulturni program naj bo čebelarsko obarvan. Vodi naj ga priznan slovenski igralec (oblečen naj bo v Antona Janšo), vanj pa bomo skušali vključiti tudi kratko čebelarsko veseligrro.
- Proslavo bomo snemali na videofilm, ki bo pozneje v prodaji (možnost prednaročil).
- Uredništvo naj se dogovori s pisci in pripravi gradivo o zgodovini slovenske čebelarske organizacije. Gradivo bo objavljeno v posebni jubilejni številki Slovenskega čebelarja št. 12/98.
- Marjan Debelak bo pripravil osnutek posebne stare listine, ki bo na proslavi podeljena najza-

služnejšim članom.

- Slikovno gradivo za jubilejno številko Čebelarja bo pripravil g. Šivic.

Janez Mihelič

PRVO DRŽAVNO STROKOVNO OCENJEVANJE MEDU

Marjan Papež

V okviru sejma Sadje v Gornji Radgoni od 7. do 11. novembra 1997 je bil sobotni dan namenjen čebelarstvu. Na okrogli mizi, ki jo je vodil dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije, so govorili o kakovosti slovenskega medu. Jože Matavž z Veterinarskega zavoda Slovenije je predstavil higienske normative v prostorih za polnjenje medu ter opozoril na nevarnosti ostankov zdravil v medu in vosku. Po dosedanjih podatkih se lahko pohvalimo, da so rezultati teh analiz ustrezni in da slovenski čebelarji ponujajo svojim kupcem higijensko neoporečen med. Mag. Malči Božnar iz Čebelarstva Polhov Gradec je navzočim pojasnila, kaj

Dobitnik treh zlatih medalj Stanko Korošec z Noričkega Vrha pri Gornji Radgoni čebelari s stodesetimi družinami v AŽ panjih. Medalje je prejel iz rok direktorja Pomurskega sejma Janeza Erjavca. Kostanjev med je pridelal v Halozah, hojevega na Javornikih, cvetličnega pa v okolici Gornje Radgone,

pomenijo posamezne kemijske določitve medu. Dr. Anamarija Plestenjak z Biotehniške fakultete pa je predstavila rezultate raziskovalne naloge o lastnostih slovenskega medu. Po večini meril je slovenski med občutno boljši, kot to zahteva pravilnik Evropske unije. S tega vidika je torej jasno, da bo treba slovenski med zavarovati pred tujimi cenenimi medovi z blagovno zaščitno znamko. Podlaga za to bo tudi nov pravilnik o medu.

V okviru sejma je bilo tudi prvo državno ocenjevanje domačega medu. Petčlanska komisija v sestavi dr. Janez Poklukar, mag. Malči Božnar, dr. Verena Koch in Jože Babnik pod vodstvom dr. Anamarije Plestenjak z Biotehniške fakultete je s senzorično analizo ocenila 50 vzorcev 22-ih pridelovalcev medu. Največ vzorcev je bilo kostanjevega, cvetličnega in gozdnega medu.

V vitrini pri vходу v hall A sejma v Gornji Radgoni je bil razstavljen med številnih slovenskih pridelovalcev.

Člani komisije za ocenjevanje medu dr. Anamarija Plestenjak, mag. Malči Božnar in dr. Janez Poklukar so na okrogli mizi govorili o kakovosti medu, v razpravi pa so odgovarjali na vprašanja navzočih čebelarjev.

Komisija je ugotovila, da so bili vzorci medu povečini zelo dobre kakovosti. Nekaj vzorcev je bilo napačno deklariranih (npr. lipov med je bil deklariran kot cvetlični), zato je potrebno izobraževanje čebelarjev o lastnostih posameznih vrst medu, ocenjevanje pa je prispevek k temu. Desetim vzorcem je komisija podelila zlato medalje. Kar tri (za kostanjev, hojev in cvetlični med) je prejel Stanko Korošec z Noričkega Vrha pri Gornji Radgoni. Dve zlati medalji (za kostanjev in gozdni med) je prejel Dejan Bezjak iz Ormoža. Po eno zlato medaljo so prejeli Slavko Filipič iz Ljutomerja za cvetlični med ter štiri srebrne medalje za akacijev, kostanjev, gozdni in hojev med, Čebelarstvo Pavlin iz Semiča za hojev med ter dve srebrni medalji za akacijev in gozdni med, Čebelarstvo Cirer z Lukovice za cvetlični med ter srebrni medalji za gozdni in lipov med, Alojz Flajs iz Radeč za kostanjev med in srebrno medaljo za cvetlični med, Čebelarstvo Švigelj iz Kamnika pod Krimom za hojev med, Ivan Dremelj iz Šmartnega pri Litiji za

kostanjev med in Milan Vajda iz Metlike za cvetlični med.

Srebrne medalje: Marjan Jug iz Anhovega je prejel pet srebrnih medalj za akacijev, lipov, kostanjev, cvetlični in gozdni med, Čebelarstvo Bajt s Kojškega je prejelo srebrne medalje za akacijev, lipov in gozdni med, Alojz Kočar iz Ljubljane je prejel tri srebrne medalje za cvetlični, kostanjev in gozdni med, Matej Blejec iz Mengša je prejel tri srebrne medalje za kostanjev, hojev in gozdni med, Sadjarstvo-čebelarstvo Žnidarič iz Gornje Radgone dve srebrni medalji za ajdov in kostanjev med, Čebelarsko društvo Pihlar z Dornave dve srebrni medalji za gozdni in cvetlični med, Gusti Sinic iz Tišine dve medalji za akacijev in gozdni med, Alojz Novak iz Veržaja dve medalji za akacijev in kostanjev med, Jože Andrejč iz Murskih Petrovcov za cvetlični med, Alojz Čeh iz Maribora za hojev med, Jože Sever iz Semiča za kostanjev med in Vladimir Tumpej s Ptuja za kostanjev med. Priznanje pa je prejel Franc Čuk iz Radencev za kostanjev med.

AMBROŽEV PLES

Marjan Papež

Svetega Ambroža, zavetnika čebelarjev, svečarjev in čebel, poznamo iz slik kot svetnika s panjem, knjigo, pisalnim peresom in golobom. Včasih je upodobljen tudi s čebelarskim klobukom. Malokdo pa ve, da je to veliki cerkveni učitelj Ambrozij, škof iz Milana, ki je bil 7. decembra leta 374 izvoljen za škofa. Ta dan torej godujejo Ambroži in čebelarji, zato je Slovensko akademsko čebelarsko društvo (SAČD) pripravilo v hotelu Lev v Ljubljani 2. Ambrožev ples. Udeležil se ga je tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ciril Smrkolj s soprogo ter še nekateri drugi častni gosti. Na prireditvi se je zbralo približno 200 čebelark in čebelarjev ter njihovih prijateljev.

Na začetku večera je prisotne pozdravil predsednik SAČD dr. Janez Poklukar program pa so začeli plesalci plesne skupine Mojce Horvat. S prijetnim nastopom so navdušili občinstvo, ki je iz plesa hitro razbralo tudi čebelarsko vsebino in jo pozdravilo s burnim aplavzom. Jože Logar, že lani preizkušeni voditelj, je povezoval dogajanje med glasbenimi premori Šaleških fantov.

Med plesi se je zvrstilo več družabnih iger. Še zlasti je bila zanimiva izbira plesnega para večera. Pri tem sta se najbolje izkazala zakonca Škufca s Ponove vasi pri Grosupljem. Nemalo smeha je bilo tudi po končani licitaciji zadnje srečke, za katero je bil največ tisočakov pripravi-

jen odšteti Zoran Zidarič iz Smolnika, prejel pa je - plutovinaste zamaške.

Tisti s hazardsko žilico so prišli na račun pri stavi o masi vsebine čebelarske posode. Na koncu se je izkazalo, da so čebelarke in čebelarji krepke žene in mošje, saj so vsi presodili, da je bila masa manjša od resnične. Še najbolj se je pravi vrednosti približal Ivan Hribnik iz Polhovega Gradca, saj je natančno vrednost zgrešil le za 25 gramov.

Po koncu zabavnega dela večera se je druženje čebelarjev nadaljevalo s plesom do jutranjih ur. Sodeč po odličnem razpoloženju vseh navzočih se je Ambrožev ples "prijel", je še na koncu povedala mag. Malči Božnar iz

Zakonca Škufca sta v tekmovanju plesnih parov zmagala predvsem zaradi zelo domiselne finalnega plesa.

Tekmovanja v žičenju satnikov za kraljico večera se je udeležilo približno dvajset gostij. Pod budnim očesom strokovne komisije, pa tudi ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Cirila Smrkolja (na sliki desno,) je bila najhitrejša Marija Vajda iz Metlike.

Čebelarstva Polhov Gradec, ki je sodelovala pri

pripravi plesa, zato ni strahu, da se prihodnje leto ne bi zbrali še v večjem številu.

ČEBELARJENJE NA OBROBJU LJUBLJANE

Različne obletnice ponujajo priložnost za dogovor dveh sorodnih organizacij o skupnem praznovanju in skupni razstavi. Tako sta Čebelarско društvo Ljubljana Moste Polje ob 75-letnici svojega delovanja in Sadjarsko društvo J.E. Krek iz Sostrega ob peti obletnici ustanovitve pripravili skupno proslavo s kulturnim programom, od 10. do 13. oktobra lani pa tudi skupno razstavo v zadružnem domu v Zadvoru. Obe prireditvi sta zahtevali precej finančnih sredstev, tako da bi ju brez pomoči sponzorjev le s težavo izvedli. Še posebej se zahvaljujemo podjetju Stil, ki je postavilo vitrine s podstavki. V okviru razstave smo čebelarji pripravili tudi ocenjevanje 48 vzorcev medu, ki so jih na razstavo poslali številni čebelarji iz domačega in sedmih okoliških društev. Komisija, sestavljena

iz strokovnjakov s tega področja, je ocenila kakovost medov in na podlagi dobljenih točk podelila 8 zlatih, 13 srebrnih in 15 bronastih priznanj. Čebelarjem smo jih podelili na slovesni otvoritvi.

Ob tej priložnosti so kulturni program odlično izvedle sestre Gašperšič z dvema recitatorkama. Slavnostni govornik je bil podžupan mesta Ljubljana g. Bogdan Bradač, v svojem nagovoru pa je zelo spodbudno opisal delo obeh društev in pomen tega dela na obrobju mesta. Predsednika obeh društev sta se v svojih nagovorih zbranim zahvalila za pomoč in naštela prihodnje naloge obeh društev. Po slovesni otvoritvi in "rezanju traku" so si gostje in drugi navzoči ogledali zelo zanimivo in poučno razstavo. Goste smo v sejni sobi doma še pose-

Podžupan mesta Ljubljane g. Bogdan Bradač je prerezal trak in tako svečano odprl čebelarско-sadjarsko razstavo v Zadvoru pri Ljubljani.

Del čebelarke razstave na kateri smo razstavili tudi čebelje pridelke.

bej pogostili ter se z njimi pogovorili o prihodnjem delu in sodelovanju. Med gosti so bili tudi naši znani čebelarski predavatelji, med njimi nestor slovenskih čebelarjev prof. Edi Senegačnik, g. Pavle Zdešar, inž. Jože Babnik ter predsednika sosednjih čebelarskih društev iz Dolskega in Mengša z nekaterimi člani in praporoma, s katerima so počastili našo proslavo.

Na čebelarski razstavi smo prikazali, kako so naši dedje čebelarili v duplih in krancihi in kako danes v sodobnih panjih pridelujemo čebelje pridelke, med, cvetni prah, vosek itd. Razstavljeni so bile tudi starejša in novejša literatura, panjske končnice, različna odličja in razglednice s čebelarskimi motivi. Prikazali smo tudi vse vrste medu, ki ga pridelujejo naši čebe-

Priznanja za najboljše ocenjene medove je podelil čebelarjem dosedanji predsednik ČD g. Franc Bitenc.

larji. Tudi izdelki iz medu ter različna medena peciva, ki so jih spekle žene čebelarjev, so zelo popestrili razstavo. Veliko pozornost so vzbudila tudi dekleta, ki so v narodnih nošah vse tri dni vodile obiskovalce po razstavi.

Sicer pa si je razstavo ogledalo veliko število krajanov in drugih obiskovalcev, v ponedeljek pa jo je obiskalo zelo veliko učencev bližnjih šol. Marsikateri otrok je prvič videl, kako pridelujemo med, ob izhodu pa je vsak dobil jabolko kot simbol zdravja.

Ob koncu smo bili vsi zelo zadovoljni, saj je bila razstava prav zaradi velikega truda članov obeh društev zelo uspešna, hkrati pa smo utrdili tudi sožitje med sadjarji in čebelarji.

Čebelarsko društvo Ljubljana Moste - Polje F.B.

DELO IN DRUŽABNOST V ČD ČRNA NA KOROŠKEM

FRANC APLINC

Čeprav je narava zadnja leta bolj skopa z darovi za čebele in čebelarje, je naše društvo postalo v zadnjih časih še dejavnejše. V naše vrste smo pritegnili precej novih članov, stalno skrbimo za pravočasen nakup in uporabo zdravil za čebele, poskrbimo za čim cenejši sladkor, udeležujemo se strokovnih predavanj in obnavljamo društveno premoženje. Po dolgem času pa smo lani in letos v okviru prireditve tradicionalnega turističnega tedna, ki ga organizira Turistično društvo Črna, pripravili tudi srečelov in čebelarsko razstavo. Odziv je bil dober, zbrani denar pa smo namenili za regresiranje zdravil, za plačilo najnujnejših popravil v čebelarskem domu, poravnali pa smo tudi del stroškov izleta, ki smo ga 17. maja organizirali v Prekmurje.

Zgodaj zjutraj smo se z avtobusom odpeljali proti Mariboru in Ptuj. Na poti nas je čakal naš nekdanji član in sokrajan gospod Štefan Zver, ki zdaj živi v Beltincih. Prosili smo ga, naj nas vodi po teh, nam neznanih krajih. Res nam je vso pot

odkrival znamenitosti pokrajine ter življenje ljudi v preteklosti in sedanjosti.

Prvič smo se ustavili v termalnem zdravilišču Banovci, se razmigali v vodi in tudi okrepčali. Pot smo nadaljevali v Krapje do gospoda Draga Šalamuna. Ogledali smo si osmerokotni starinski čebeljak. V sedmih stranicah so vgrajeni panji, v eni pa je vhod. Panji imajo premične viseče sate na toplo stavbo v dveh etažah. Družina Šalamunovih nas je prijazno pogostila, mi pa smo nekaj malega prispevali za njihov trud, ki ga namenjajo ohranjanju čebelarske dediščine. Pot smo nadaljevali v Veržej in si tam ogledali plavajoči mlin na Muri. V prijetnem gostišču v Beltincih smo imeli kosilo, ki smo ga že kar nestrpo čakali. Potem smo se odpravili do gospoda Franca Horvata, kmeta in čebelarja, ki čebelarji s sto panji čebel. Prisrčno nas je sprejel in nam ob čebelnjaku pripovedoval o svojem načinu čebelarjenja, ki ga je moral prilagoditi delu na kmetiji. Nato nas je pogostil z domačim vinom, kruhom in zaseko, naš

Osmerokotni muzejski čebelnjak g. Draga Šalamuna v Krapju pri Veržeju

muzikant je raztegnil meh in že smo skupaj z domačimi zapeli, nekateri pa tudi zaplesali. Čeprav je bilo prjetno, smo se morali posloviti. V zahvalo in spomin smo gostitelju podarili panjsko končnico in rezbarski portret Antona Janše, ki ga je izdelal naš čebelar Ivan Kladnik. Potem smo pot nadaljevali proti Bogojini in tam pozdravili župnika gospoda Stanka Zvera. nekdanjega kaplana v tej župniji. Razkazal nam je njihovo lepo Plečnikovo cerkev.

Ob koncu nas je gospod Štefan Zver povabil na svoj dom in ob obloženi mizi smo obujali spomine, se zabavali in plesali. Medtem je čas nezadržno mineval. Zahvalili smo se Zverovi družini in gospodu Štefanu za pripravo izleta in pogostitev na njegovem domu in se poslovili.

Čebelarji se tega izleta pogosto spominjamo, saj smo videli veliko zanimivega, posebno pa nas je prevzela gostoljubnost in prijaznost ljudi, s katerimi smo se srečali. Hvala vsem!

*Čebelarju Francu Hrovatu smo izročili darilo v spomin.
Foto: Franc Aplinc*

Za mlade čebelarje

ZA MLADE PO SRCU

Ivan Pehant - Hoče

Naša rubrika za mlade čebelarje je zdaj že tretjič pred vami. Upam, da jo pozorno spremljate. Seveda bi se o tem rad prepričal, zato prosim, da pišete uredništvu

glasila, kaj mislite o njej. Vaš prispevek bi tudi z veseljem objavili. Geslo, ki ste ga morali odkriti v prejšnji številki, pa je bilo: **"Peter Pavel Glavar čebelar"**.

Pravilne odgovore je poslalo 44 krožkarjev. Med njimi je bil izžreban **Branko Kofol, Zakriž 18 A, Cerkno**. Čestitamo. Drugim pa več sreče prihodnjič.

Rad bi, da bi do konca aprila lahko objavili čim več vprašanj, da bi se čim bolje pripravili na tekmovanje mladih čebelarjev.

Današnja vprašanja so:

1. V katerem kraju je bil rojen Anton Janša?

L Radovljica I Komenda S Ljubljana T Žirovnica I Breznica

2. V katerih mesecih se čebele začnejo pripravljati na zimo?

R junij-julij O avgust-september J november-december

3. Koliko kilogramov hrane mora imeti čebelja družina v AŽ panju za zimo?

O 5-8 kg J 10-14 kg E 15-20 kg

4. Koliko dni je jajčece v celici pred preobrazbo v ličinko?

A 1 dan Z 3 dni I 6 dni

5. Obkroži črko pred imenom najbolj znanih sovražnikov čebel.

E osa B kača P voščeni molj A komar E miši
T krastača E legat-čebelar J deževnik R medved L smrtoglavec

6. Koliko dni je ličinka v čebelji celici preden se zabubi?

M 3 dni E 6 dni D 9 dni

7. Kako čebelja družina prezimuje?

O posamezno P v gruči A na dnu panja

8. V katerem delu telesa ima čebela delavka voskovne žleze?

M v glavi I v oprsju R v zadku

9. Kakšne vrste jajčec polaga matica?

O samo oplojena S samo neoplojena E oplojena in neoplojena

10. Kako se čebele med seboj spoznavaajo?

O z ovohavanjem D z otipavanjem R z brenčanjem I pokažejo osebno izkaznico

11. Zakaj potrebujejo čebele cvetni prah?

S z njim se hranijo A s kepiciami se žogajo T prinašajo ga iz ljubezni do čebelarja
J za zapiranje E primešajo ga v hrano za
odprt in v panju ličinke

12. Kdo so povzročitelji gozdnega medenja?

O čmrlji D drevesne uši O gozdna divjad N škrtati

13. V katerem kraju je znan čebelarški muzej?

L Komenda I Radovljica S Ljubljana T Žirovnica

14. Kako čebelarji imenujemo sladke kapljice na iglavcih in listavcih?

K medena rosa I medicina Č mana

15. Koliko dni pred glavno pašo začnemo dražilno krmiti?

V 30 dni Z 40 dni O 50 dni R 60 dni

16. Kakšne oči ima čebela?

S pikčaste I mehurčaste L mrežaste (sest. iz očesc) A na pecljih

17. Ali troti v normalni družini prezimujejo skupaj s preostalimi čebelami?

R da O ne D včasih

18. Trdimo, da ima čebela srce. Ali je trditev pravilna?

V da I ne

19. Iz česa čebele pridelajo - pripravijo med?

E iz medicne N iz medene rose K iz cvetnega prahu A iz vode in sladkorja

20. Naštete so razvojne stopnje čebele delavke. Katero zaporedje je pravilno?

T jajčece-buba-ličinka- R jajčece-ličinka-čebela I jajčece-ličinka-buba-čebela
čebela

21. Koliko časa traja razvojna doba bube v razvoju trota?

K 8 dni I 10 dni J 14 do 15 dni

22. Kdaj začnemo čebelje družine krmiti za zimsko zalogo hrane?

V oktobra S novembra E septembra

Geslo:

Če boste dobljeno geslo napisali na dopisnico in jo poslali na naslov: Čebelarška zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana, boste sodelovali v nagradnem žrebanju. Rešitev pošljite do 15. februarja 1998. Nagradjenec bo dobil knjižno nagrado.

Novosti v tehnologiji čebelarjenja

ČEBELJE POGAČE IN NJIHOVA UPORABA MARKO DEBEVEC - Apis M&D d.o.o.

Pri intenzivnem čebelarjenju so postale čebelje pogače nepogrešljive. Postale so sestavni del spomladanskih ukrepov, s katerimi čebelarji pospešujemo zaleganje matic, da bi imeli pravočasno, že pri prvih pašah (regrat, sadno drevje itd.), dovolj močne čebelje družine, ki bi že aprila in maja nabrle dovolj za prvo točenje. Pogače se med seboj razlikujejo po sestavi in namenu uporabe. Da bi se čebelarji lažje odločili, katere pogače naj kupijo, bom opisal nekatere vrste.

ČEBELJA POGAČA - STIMULANS

Pogača vsebuje: fruktozo, glukozo (umetni med), beljakovine, očetno kislino in zelo drobno mlet sladkor. Pogača je bogata z beljakovinami, uporabljamo jo skozi vse leto, ker deluje stimulatивно in omogoča boljši razvoj čebelje družine. Še zlasti pa jo priporočam za boljši spomladanski razvoj družin in v brezpašni dobi, predvsem spomladi ali pozno poleti. Z dodatkom beljakovin se poveča obseg zalege zlasti spomladi in poleti, ko v družinah primanjkuje cvetnega prahu, ki ga nadomestijo beljakovine v pogači.

OPOZORILO: Ob veliki porabi hrane, to je ob slabem spomladanskem ali poznopoletnem donosu, moramo čebelje družine kljub vstavljeni pogači še dodatno krmiti s sladkorno raztopino. Pogačo namreč čebele porabijo le za svoje lastno vzdrževanje in za prehrano čebelje zalege.

ČEBELJA POGAČA - NOSEMAGEL

Pogača vsebuje: fruktozo, glukozo (umetni med), beljakovine, očetno kislino, rastlinske izvlečke (rmana, kamilice, hrastovega lubja) in drobno mlet sladkor.

Ta pogača zavira razvoj zajedalske bolezni na črevesju čebel, kot jo povzroča pražival *Nosema apis*. Povzročitelj griže ali noseme pri čebelah poškoduje črevesje, zato lahko taka družina precej oslabi ali celo propade. Rastlinski izvlečki delujejo blagodejno na črevesje čebel.

- Na črevesje blagodejno vpliva tudi rman s svojimi eteričnimi olji.
- Prav tako blagodejno vpliva na črevesje kamilica.
- Hrastovo lubje vsebuje tanin, ki preprečuje grižo.
- Očetna kislina zavira razvoj povzročitelja bolezni.

Z beljakovinami obogateno čebeljo pogačo čebele uporabijo izključno za neposredno prehrano svojih ličink. Tako torej pospešuje razvoj zalege, saj je čebele ne odlagajo za zalogo v satje. Odrasle čebele dobijo rastlinski izvleček med prenašanjem hrane med vsemi čebelami čebelje družine, zlasti mlade čebele, ki oskrbujejo zalego. Tako se izognemo tudi onesnaževanju medu z aktivnimi učinkovinami v pogači. To pogačo najpogosteje uporabljamo spomladi, ker se čebela razvije na zimskih dolgoživih čebelah. Preventivno jo uporabljamo tudi konec poletja v brezpašni dobi, saj spodbuja razvoj zdrave zalege oziroma zimskih – dolgoživih čebel.

OPOZORILO: Tudi pri tej pogači velja podobno kot pri prvi: spomladi in pozno poleti, če ni pašne, moramo krmiti čebele še s sladkorno raztopino. Čebele namreč pogačo porabijo le za svoje lastno vzdrževanje in za prehrano čebelje zalege.

ČEBELJA POGAČA - APNENOGEL

Pogača vsebuje: fruktozo, glukozo (umetni med), beljakovine, vitamin C, očetno kislino in zelo drobno mlet sladkor. Sestavine te pogače zavirajo razvoj poapnele zalege, saj vsebujejo takšne kisline, ki zavirajo rast plesni. Tako kakor pri prvih dveh pogačah čebele krmijo ličinke neposredno s sestavinami pogače. Ker je zelo bogata z beljakovinami, je ne odlagajo v medeno satje, ampak jo nosijo neposredno na okuženo mesto, to je v celice z mladimi ličinkami. Tako med ni onesnažen z zdravili. Pred pokritjem celice hrano ličink še dodatno zakisamo, to pa preprečuje razvoj plesni. Plesni poapnele zalege se namreč ugodno razvijajo le v bazično-alkalnem okolju. Takšno okolje pa nastane v hrani pokritih celic v zalegi, če družina ne dobi pogač s kislinami. Zaradi dodanih beljakovin je družina živalnejša. Močne čebelje družine pa so bolj odporne proti povzročiteljem bolezni. To pogačo uporabimo kot prvo krmo zgodaj spomladi. S tem preprečimo razvoj poapnele zalege že v prvi spomladanski zalegi. Tako mlade čebele polnoštevno zamenjajo zimsko generacijo čebel, ki odmre v aprilu. Dodajamo jo preventivno tudi aprila in maja. To pogačo pokladamo tudi

pozno poleti, ko matica zalega zimsko generacijo čebel, torej že konec julija in avgusta. V tem obdobju so paše pri nas zelo skromne, zato s to pogačo povečamo obseg zdrave zimske čebelje zalege, hkrati pa preprečimo razbohotenje poapnele zalege. Ta nam navadno uniči zelo potrebno zimsko generacijo čebel.

OPOZORILO: Tudi pri tej pogači moramo pri veliki porabi hrane – spomladi in pozno poleti – čebelje družine kljub vstavljeni pogači še dodatno krmiti s sladkorno raztopino. Čebele namreč pogačo porabijo le za svoje lastno vzdrževanje in za prehrano čebelje zalege.

ČEBELJA POGAČA – VAROOGEL

Sestavljena je iz: fruktoze, glukoze (umetni med), beljakovine, oksalne kisline, drobno mletega sladkorja. To čebeljo pogačo uporabljamo za preventivno odstranjevanje varoe tedaj, ko v čebelji družini skoraj ni čebelje zalege, to je pozno jeseni ali zgodaj spomladi, ko so temperature še ugodne za krmljenje čebel. Pomembno je, da so varoe povečini že na odraslih čebelah in ne v zalegi, ker oksalna kislina povzroča odpadanje varoj z odraslih zimskih čebel. Zato je v tem obdobju ta pogača tudi najučinkoviteje odstranjuje varoe. Sicer pa jo kot preventivo proti varoi in za dober razvoj čebelje družine lahko uporabljamo vse leto. Beljakovine vplivajo tudi na povečanje obsega zalege, in to v obdobju, ko čebelam primanjkuje cvetnega prahu.

OPOZORILO: Zavedati se moramo, da je treba za uničevanje varoe zlasti aprila in od sredine julija naprej uporabljati tudi druge alternativne pripravke. Z dodajanjem te pogače ohranjamo dober razvoj čebelje družine, hkrati pa brez dodatnega dela odstranjujemo še varoo. Tudi pri tej pogači moramo v brezpašnem obdobju in pri veliki porabi družino dodatno krmiti (spomladi in pozno poleti) s sladkorno raztopino. Čebele namreč pogačo porabijo le za svoje lastno vzdrževanje in za prehrano čebelje zalege.

JOŽE RIHAR s.p.

ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

- izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarške lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel, osem satna kasetna točila

- meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, na zalogi imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah - prepričajte se

- izdelujemo satnice in kuhamo voščine

Jože Rihar, Gaberje 42 1356 Dobrova; tel/fax: 061/641-106

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ORIGINALNIH ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10-satne AŽ panje po najnovejših izpopolnitvah avtorjev I. Franciča in M. Debelaka.

Franc Krže, Idrijska 10, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317

Kupim večsatno točilo za med iz nerjavečega jekla inf. 065 29 561.

Prodajam originalne fararjeve in trietažne AŽ 8S panje, čebele in ostalo opremo (mešala, kontejnerje itd.), tudi posamič. Inf. 064 874 063.

Prodajam 20 naseljenih AŽ in 12 panjev na prikolici za os. avto. Inf. 064 44 140

Kupim knjigo receptov, peciva iz medu in kaseto panjske končnice. Hrovat Anton, Otoška 19, 9232 Črenšovci

PRODAM zažičene satnike, 7-satne polovičarje, 8-satno Riharjevo točilo ter kovinsko posodo za odkrivanje satov, inf. 061 342 611.

PRODAM akacijev in hojev med, inf. 065 69 346.

PRODAM starejše točilo na 3 sate, inf. 061 744 942.

PRODAM TAM 4500 s 66 plus 10 AŽ panji in kontejner z 32 + 10 AŽ panji z družinami, inf. 065 26 376.

KUPIM knjigo Sodobno čebelarstvo 1. in 2. del, inf. 063 832 254.

PRODAM kamion Mercedes 1113 vozen, primeren za predelavo v prevoznik čebelnjak, inf. 062 725 567.

KUPIM knjigo Sodobno čebelarstvo 1. in 2. del, inf. 061 347 577.

PRODAM 16 AŽ 10 S z vgrajenimi osmukači, inf. 064 692 230.

PRODAM cvetlični med, inf. 068 52 725.

ZARADI smrti prodam TAM 5000 s čebelami, nerjaveče 4-satno električno točilo, električni topilnik za voščine, tehniko za pod panj, nekaj embalaže za med ter čebele v AŽ 9 in 10 S, inf. 061 712 089.

PRODAM 40 praznih rabljenih AŽ 9 in 10 S, inf. 069 44 355.

PRODAM AL ročno točilo na 4 sate za polovično ceno, inf. 061 13 74 112.

MIZARSTVO DOBNIKAR - izdelujem panje AŽ 12, 11, 10, 9, 7 in 5 S ter LR nakladne in satnike obeh mer, inf. 064 431 007.

UGODNO prodam tovornjak Hanomag s kontejnerjem, atestiran za prevoz čebel in 28 AŽ naseljenih panjev, inf. 066- 76 861

PRODAM nove 10 satne prečne zapore 061 - 158 23 45

KUPIM točilo "AŽ" štiri satno, inf. 065 - 66 504 po 16 uri.

PRODAM nove panje AŽ 11S, 7S in polovičarje, točilo nerjaveče z električnim pogonom, tehniko, el. strojček za vtiranje žice in satnice. Inf. 061 - 861- 676

PRODAM čebele v AŽ panjih, cvetni prah, propolis in prešo za izdelovanje satnic. Inf. 0608-82 203

OBVESTILO PREVAŽALCEM - LICENCE ZA KAMIONE

Čebelarstva zveza Slovenije je zaprosila komisijo za izdajanje licenc za prevoze v cestnem prometu pri Obrtni zbornici Slovenije, da razpravlja o licencah za vozila, ki so atestirana za prevoze čebel.

Obrtna zbornica Slovenije nas je z dopisom št. 1659/97 z dne 25. 11. 1997 obvestila, da je omenjena komisija sprejela sklep, da vozila za prevoz čebel, ki so v ta namen ustrezno atestirana, za opravljanje navedenih prevozov, **ne potrebujejo licenc**. Čebelarji prevažalci lahko na ČZS dobijo kopijo dopisa.

ČZS

SVET POSAVSKIH ČEBELARJEV VABI NA POSVETOVANJE

Vabimo vse čebelarje na posvetovanje o novostih v čebelarstvu, ki jih bo predstavil dr. Janko Božič 8. februarja 1998 ob 9. uri v Kulturnem domu

Čebelarstva zveza Slovenije posodablja svoje poslovanje zato smo si pridobili spodaj navedeni elektronski naslov.

E-mail; cebelarska.zveza.slo@siol.net

Vse čebelarje, ki imajo E-mail prosimo, da nam to sporočijo na naš gornji naslov, da bomo ugotovili razširjenost elektronske pošte med čebelarji.

ČZS

APIS M & D d.o.o.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7

1360 VRHNIKA

tel., fax.: (061) 751- 282

Odprto: od 9.-12. in od 16.-18. ure

**PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V PLASTIČNIH VREČAH DO 31. MARCA 1998**

- N O V O ! -

- **IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM ZDRAVILNIH SREDSTEV**
- **APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL**
- **NA DEBELO IN NA DROBNO PRODAJAMO TUDI VSO ČEBELARSKO OPREMO**
- **POZIMI IN SPOMLADI OZ. V OBDOBJU DRUŠTVENIH OBČNIH ZBOROV ORGANIZIRAMO STROKOVNA PREDAVANJA IN NAKUP ČEBELARSKE OPREME V PRVI POTUJOČI ČEBELARSKI TRGOVINI PRI NAS**

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

- V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.
 - Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.
 - Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
 - Priporočamo Vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).
 - Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.
 - Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.
 - Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.
 - V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite ali lepljene.
- ODPRTO IMAMO VSAK DELAVNIK OD 9. - 12. IN OD 16. - 18. URE, OB SOBOTAH OD 9. - 12. URE.**

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC APIS M & D d.o.o., VRHNIKA

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na petih in sedmih satih.

VABIMO VAS, DA NAS 14. FEBRUARJA OBIŠČETE NA XXI. POSVETOVANJU CELJU, KJER VAM BOMO PREDSTAVILI NAŠO PONUDBO

PREDAVANJA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA LJUBLJANA-CENTER

Vse čebelarje in ljubitelje čebel vabimo na naslednja srečanja:

10. februarja ob 17. uri - Občni zbor čebelarskega društva Ljubljana Center

17. februarja ob 17. uri - PRVI DEL - Kaj je novega pri zdravljenju čebel ?

predavatelja prof. dr. Jurij Senegačnik, dr. Aleš Gregorc

DRUGI DEL - Praktične izkušnje pri zdravljenju čebel v minulem letu. Predavatelj - Marko Debevec

24. februarja ob 17. uri - Kako dosegati visoko kakovost in tudi visoko ceno medu ?

predavatelj Boris Seražin, dipl. org.

Kotizacija za vsako predavanje je 500.- SIT

Predavanja in občni zbor bodo v veliki dvorani nekdanje občine Ljubljana Vič - Rudnik, Trg mladinskih delovnih brigad 7 (kino Vič).

Vljudno vabljeni !

Predsednik ČD Ljubljana - Center
Dušan Holzbauer

NAŠE ČEBELJE PAŠE 2

1. Žafran - *Crocus sp.* L. uvrščamo v družino perunik (zelo podobni jesenski podlessek pa je predstavnik družine lilijevk!). Rastlina brez nadzemnega stebila, cvetni listi so enako dolgi, spodaj zrasli v dolgo cev. Pri nas raste več vrst žafranov. Rastejo po travnikih, košenicah, logih do snežnih kotanj, od nižin do montanskega pasu po vsej Sloveniji. So ene prvih cvetlic, zacvetijo takoj ko skopni sneg, od februarja do aprila. Žafrani so predvsem v hribovitih predelih zelo pomembna čebelja paša, čebelar dajejo obilo peloda in medicidine. Obnožina je oranžna. Ob ugodnem vremenu začno ponekod pri nas čebele na žafranovi paši beliti satje.

2. Navadni lapuh - *Tussilago farfara* L. spada v obsežno družino nebinovk (košarice). Je trajno zelišče s podzemskimi živicami. Listi se razvijajo šele po cvetenju. Cvetno steblo ima luskoliste, košek na njem je eden. Navadni lapuh raste na vlažnih tleh, na nabrežjih, obdelanih mestih, v vlažnih soteskah in na grobljah po vsej Sloveniji, od nižine do alpskega pasu. Ena prvih čebeljih paš, cveti od februarja do maja, včasih zacveti tudi jeseni. Nekateri poznavalci čebeljih paš menijo, da poleg peloda daje čebelar tudi medicino. Obnožina je rdečerumena.

3. Rumeni dren - *Cornus mas* L. je predstavnik družine drenovk, 3 do 8 visok grm ali manjše drevo, ki raste zelo počasi in ima pogovorno trden les. Srečujemo ga v gozdovih, na grmovnatih pobočjih in omejkah po vsej Sloveniji, od nižine do montanskega pasu. Rumeni cvetovi vzbrstijo pred olistanjem poganjkov. Plodovi so podolgovate jajčaste rdeče "drnulje". Rumeni dren cveti marca in aprila, ponekod pa se cvetovi odprejo že februarja. Čebele ga rade obiskujejo, na njem dobijo tako medicino kot cvetni prah. Obnožina je sivorumena.

4. Češnja - *Prunus avium* L. sodi v obsežno družino rožnic. Stare češnje so lahko prav mogočna drevesa, ki divje rastejo po listnatih gozdovih in prisojnih pobočjih po vsej Sloveniji. V sadovnjakih jo srečujemo kot gojeno vrsto. Cveti aprila in maja, čebelar daje obilico medicidine in cvetnega prahu. Obnožina je rjavorumena. Češnja ponekod pri nas daje najpomembnejšo spomladansko pašo, na kateri se čebele dobro razvijajo, gradijositje, lahko pa naberejo tudi zaloge medu.

5. Navadni jetrnik - *Hepatica nobilis* Mill. je predstavnik zlatičnic. Je zelnata trajnica, ki zraste do 15 cm. Listi so zimzeleni, trokrpi, zgoraj zeleni, spodaj vijoličasti. Navadni jetrnik raste po svetlih gozdovih, na kamnitih pobočjih in med grmovjem od nižin do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti marca in aprila. Kot čebelja paša nima posebnega pomena, njegovi nežno modri cvetovi so znanilci pomladi. Čebele rade obiskujejo tudi cvetove jetrnika.

Besedilo in fotografije: Janez Gregori

1. Žafran, *Crocus* sp.

2. Navadni lapuh, *Tussilago farfara*

3. Rumeni dren, *Cornus mas*

4. Češnja, *Prunus avium*

5. Navadni jetrnik,
Hepatica nobilis

MEDNARODNI SIMPOZIJ O APITERAPIJI

Družba Medex International d.d. iz Ljubljane obvešča vse čebelarje, da bo od 17. 9. do 19. 9. letos v hotelu Bernardin (dvorana Asterija) v Portorožu organizirala mednarodni simpozij o apiterapiji. Tako bodo imeli vsi strokovnjaki, ki se ukvarjajo z apiterapijo, priložnost, da strokovno javnost seznani z novimi dosežki na tem področju.

Če želite na seminarju sodelovati kot avtor referata, vas prosimo, da do 30. 4. 1998 pisno prijavite temo, do 30. 6. 1998 pa pošljete tudi povzetek. Ta naj obsega 30 vrstic, napisan pa naj bo v angleškem jeziku. Naš naslov: Medex International d.d., Linhartova 49a, 1000 Ljubljana, Slovenija.

Če se želite simpozija udeležiti kot poslušalec in/lali razstavljalec, vas prosimo, da nam to pisno sporočite do 30. 8. 1998. Obvezni podatki za udeležence so: Ime in priimek, podjetje, naslov, sodelovati želim kot avtor referata, kot udeleženec, kot razstavljalec.

Uradni jezik simpozija je angleški. Kotizacija, ki bo plačana do 31. 5. 1998, bo 250 USD, po tem datumu pa 350 USD. Kotizacijo je treba vplačati na račun Medex International d.d., št. 50100-620-112-27620-5573114, pri Abanki d.d. Ljubljana, za Mednarodni simpozij o apiterapiji.

Predsednik organizacijskega odbora
dipl. oec. A. Mižigaj

medex
international d.d.
linhartova 49/a
ljubljana, slovenija

telefon: 061- 175- 75-00
telefax: 061- 175-75-22

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 12 61 335, E-mail - cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič, lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za leto 1998 za nečlane je, 5.500,00 SIT. Posamezna številka stane 550,00 SIT. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 40 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 50.000 SIT, v sredini 30.000 SIT, pol strani 15.000 SIT četrť strani 7.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi po 40 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (23/39-92) je Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39. Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Za lažje topljenje medu vam nudimo:

ELEKTRIČNE GRELCE MEDU

- možnost nastavitve temperature od 0 - 100° C
- s pravilno nastavitvijo temperature se izogne pregrevanje medu
- zaradi velike površine grelnega telesa se med hitro topi
- moč električnega grelca : 2000 W
- garancija 1 leto

Električni grelec za med ima pridobljene vse slovenske ateste.

Nov delovni čas:

vsak dan od 8.00 do 12.00 ure

in od 15.00 do 18.00 ure

ob sobotah od 8,30 do 12,00 ure

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 499

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarski pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetak, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

